

words

สุดยอดนักสืบคลาสสิกของโลก
วรรณกรรมสืบสวนที่อยู่คู่ผู้อ่านทุกยุคสมัย

Sherlock Holmes

เรื่องสั้นชุด

จดหมายเหตุ

The Memoirs
of Sherlock Holmes

เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เขียน แก๊วเพิ่มเติมจากสำนวนแปลของ อ. สายสุวรรณ

words
words without boundaries

เชอร์ล็อก โฮล์มส์
เรื่องสั้นชุดจดหมายเหตุ
Sherlock Holmes
The Memoirs of Sherlock Holmes

เชอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์
เขียน

แก้ไขเพิ่มเติมจากสำนวนแปลของ อ. สายสุวรรณ์

ก ร อ า น คื อ ร า ก ร ู า น ที่ ส ำ ค ญ

“เขาก็ม้วนปากอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ๆ
ที่หยิบเอามาจากสถานีแพดดิ้งตันอย่างรวดเร็ว”
- เชอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์

หนังสือคุณภาพ
โดยอมรินทร์กรุ๊ป

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เรื่องสั้นชุดจดหมายเหตุ Sherlock Holmes: The Memoirs of Sherlock Holmes

Words

ในเครือบริษัทอมรินทร์ คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

๓๙๘ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๔๔๔๔ ต่อ ๔๔๖๔, ๔๔๖๕ E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbook.com   @amarinbooks   Words publishing

สื่อดิจิทัลให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น

การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดๆนอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด

ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-6057-8

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์ คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ระริน อุทกะพันธุ์ ปัญจุรังโรจน์ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิตกพันธ์

ที่ปรึกษาสายงานสำนักพิมพ์ในเครือ งามอาจ จิระพร • บรรณาธิการอำนวยการ ศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์

บรรณาธิการต้นฉบับ ทศนาภรณ์ ตาหวณิช • บรรณาธิการประสานงาน ทศ ปริญาคนิต • บรรณาธิการ กมลทิพย์ สิทธิกรโอฬารกุล

ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรลักษณ์ เขียวกลิ่น • ศิลปกรรม เกติพิบูล หมดดาด, ประภาวดี มุสิกรักษ์

คอมพิวเตอร์ สุริสรา เล็กเลิศ, สุนดา ภวะทวีทรัพย์ • พิสูจน์อักษร ลดาญ พัดเย็น • ฝ่ายการตลาด กุลพัฒน์ บัวระอ

คำนำสำนักพิมพ์

ผลงานลำดับที่ ๖ ในชุดเชอร์ล็อก โฮล์มส์ คือ ชุดจดหมาย/เหตุจากชื่อเรื่องเดิม *The Memoirs of Sherlock Holmes* เป็นหนังสือชุดรวมเรื่องสั้นเล่มที่ ๒ จาก ๕ เล่ม ซึ่งเป็นผลงานของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ฉบับเดิมตีพิมพ์เมื่อปี ๑๘๙๔

เป็นเรื่องราวที่มีประเด็นของคดีแปลกพิสดารน่าติดตามในแบบของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ และเป็นครั้งแรกที่มีการเปิดตัวพี่ชายของเขาให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งเชอร์ล็อกกล่าวว่าพี่ชายของเขามีความสามารถยิ่งกว่าตัวเขาเองเสียอีก นอกจากนั้น ในคดีสุดท้ายยังเป็นการเปิดเผยความลับของเชอร์ล็อกที่มีต่อศัตรูตัวฉกาจของเขา คือ ศาสตราจารย์มอริอาร์ตี ซึ่งจะทำให้เราทราบต้นสายปลายเหตุทั้งหลายที่เกี่ยวกับศาสตราจารย์ผู้นี้ รวมทั้งการหายตัวไปของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ ด้วย

เหตุการณ์และรายละเอียดในคดีต่างๆ จะเป็นอย่างไร ขอให้ผู้อ่านติดตามได้จากการเล่าเรื่องของหมอวัตสัน เพื่อนผู้ซื่อสัตย์ของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ เช่นเคย

\\words

คำนำผู้แปล

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เรื่องสั้นชุดการผจญภัยรวม ๑๒ เรื่อง คงจะผ่านสายตาและเป็นที่จับใจท่านผู้อ่านไม่มากก็น้อยมาแล้ว ถ้าท่านอ่านเชอร์ล็อก โฮล์มส์อย่างพิถีพิถัน คงจะได้ข้อคิดและคุณประโยชน์บ้าง แม้เพียงอ่านอย่างผ่านๆ ก็คงได้รสสนุกอย่างชนิดที่อาจจะอ่านซ้ำอีกได้โดยไม่เบื่อเป็นอันแน่นอนว่าที่จริงเรื่อง เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เป็นเรื่องที่ควรอ่านซ้ำถึงสองเที่ยวเป็นอย่างน้อย เพราะวิธีผูกเรื่องและเดินเรื่องของเชอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เป็นวิธีที่ชวนให้ผู้อ่านเกิดความพิศวงในชั้นต้น และไขออกสู่ความสว่างในตอนท้าย ซึ่งมักทำให้ผู้อ่านอดที่จะย้อนกลับไปอ่านตอนต้นอีกมิได้ ถ้าท่านผู้อ่านใช้วิธีอ่านตะลุยกตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วตั้งต้นอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่งซ้ำๆ ก็คงได้รสชาติเพิ่มขึ้นอีก และเป็นการลับสมองของท่านผู้อ่านไปในตัวด้วย

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เล่มนี้เป็นการรวมเรื่องสั้นชุดที่สอง เรียกว่า ชุดจดหมายเหตู บรรจุเรื่องแปลกๆ ไม่ซ้ำกันไว้รวม ๑๑ เรื่อง มีเค้าโครงเรื่องที่นำทั้งทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตบนต้นของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ มีเรื่อง“เรือบรรทุกนกโทษ” และ“ปริศนาลายแทง”เป็นอาทิ ส่วนเรื่องสุดท้ายคือ“ปัจฉิมปัญหา” เป็นเรื่องที่มุ่งหมายจะให้ เป็นเรื่องอวสานชีวิตของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ ในชั้นเดิม แต่ผู้อ่านไม่ยอมให้เป็นเช่นนั้น ดังเล่ามาแล้วในเรื่อง“ความเป็นมาของเรื่องเชอร์ล็อก โฮล์มส์” ที่ตีพิมพ์อยู่ในชุดการผจญภัยของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ นั้นแล้ว

เพราะเหตุใดเรื่อง *เชอร์ล็อก โฮล์มส์* จึงเป็นที่ติดใจของผู้อ่านเป็นหนักหนา ข้อนี้ท่านผู้อ่านน่าจะตระหนักได้ด้วยตัวเอง เมื่อได้ติดตามอ่านมาแต่ *ชุดการผจญภัย* จนมาถึง *ชุดจดหมายเหตุ*นี้ สิ่งหนึ่งที่จะเว้นกล่าวเสียมิได้ก็คือ เรื่อง *เชอร์ล็อก โฮล์มส์* ล้วนเป็นเรื่องที่ผูกขึ้นในท่านองที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง และวิธีบรรยายของหมอวัตสันก็ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนว่าตัวละครในเรื่องมีตัวจริง ยิ่งกว่านั้นปัญหาต่างๆ ในเรื่องก็ท้าทายความคิดของผู้อ่านเรื่อง *เชอร์ล็อก โฮล์มส์* จึงเป็นเรื่องที่ตรึงใจผู้อ่านตั้งแต่ต้นจนจบทุกเรื่อง

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ มีคำพูดที่สะดุดใจผู้อ่านบ่อยๆ เช่นเมื่อเขาแนะนำให้ตำรวจสังเกตความผิดปกติของสุนัขในตอนกลางคืน ซึ่งตำรวจแย้งว่า “สุนัขไม่ได้ทำอะไรเลยในตอนกลางคืน” *เชอร์ล็อก โฮล์มส์* บอกว่า “นั่นแหละเป็นความผิดปกติละ” ดังนั้นเป็นต้น

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ อาจมีนิสัยและบุคลิกภาพผิดธรรมดาสามัญชนอยู่บ้าง แต่เขาก็ได้แสดงอารมณ์ขัน การลำนึกผิด และวิสัยของความเป็นคน “มีน้ำใจ” อย่างมีสำนวนอังกฤษเรียกว่า “Down to Earth” ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดด้วยเหมือนกัน ดังท่านคงจะได้ประจักษ์มาแล้วในเรื่องชุดก่อน และคงจะได้พบอีกอย่างเด่นชัดยิ่งขึ้นในเรื่องชุดนี้ เชิญท่านพลิกอ่านรับรู้สรรพคุณของแต่ละเรื่องต่อไปเทอญ

อ. สายสุวรรณ

สารบัญ

ม้าตัวเก่งหาย ๓
จากเรื่อง Silver Blaze

หน้าเหลือง ๓๐
จากเรื่อง The Yellow Face

อูบาสลับตัว ๕๐
จากเรื่อง The Stockbroker's Clerk

เรือบรรทุกนักโทษ ๗๐
จากเรื่อง The Gloria Scott

ปริศนาลายแทง ๙๑
จากเรื่อง The Musgrave Ritual

จดหมายนัดพบ ๑๑๑
จากเรื่อง The Reigate Squires

ชายหลังค่อม ๑๓๒
จากเรื่อง The Crooked Man

จองเวร ๑๕๑
จากเรื่อง The Resident Patient

ล่ามภาษากรีก ๑๖๙
จากเรื่อง The Greek Interpreter

สัญญานาวี ๑๘๙
จากเรื่อง The Naval Treaty

ปัจฉิมปัญหา ๒๒๖
จากเรื่อง The Final Problem

มาตัวเก็งหาย

“วัดสัน กันเห็นจะต้องไปเสียแล้วละ” โฮล์มส์พูดกับข้าพเจ้าเมื่อเรานั่งรับประทานอาหารอยู่ด้วยกันในเช้าวันหนึ่ง

“ไปที่ไหน”

“ไปยังทุ่งดาร์ตมัวร์ ที่คอกม้าคิงส์ปีแลนด์”

ข้าพเจ้าไม่ประหลาดใจเลยที่โฮล์มส์จะไป ความประหลาดใจจริงๆ ของข้าพเจ้าเพียงประการเดียวนั่นก็คือ เขายังไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องกับพัวพันกับคดีแปลกประหลาดรายนี้ อันเป็นเรื่องเดียวที่โจษขานกันไปทั่วประเทศอังกฤษในขณะนั้น ก็วันหนึ่งเต็มๆ แล้วนั้นนะที่สหายของข้าพเจ้าเดินพล่าน คางติดอก คิ้วขมวดไปรอบห้อง ประจวบเส้นจันท์ก็สลับแปดไม่เว้นระยะกลิ้งตอกลิ้ง ข้างยู่หนวกต่อคำที่ถามความที่กล่าวของข้าพเจ้าเสียอีกด้วย หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่คนขายเขาส่งมาสด ๆ ร้อน ๆ ได้แต่ถูกพลิกๆ ดูแล้วก็ขว้างทิ้ง แต่กระนั้นทั้งๆ ที่เขาเจียบแสนเจียบ ข้าพเจ้าก็ทราบดีว่าเขากำลังว่าวุ่นใจอยู่ด้วยเรื่องอะไร มีปัญหาที่ปรากฏแก่ประชาชนในเวลานั้นเพียงอย่างเดียวที่พอจะทำหายอำนาจการวิเคราะหฺ์ของเขาได้อยู่ นั่นคือเรื่องที่ม้าตัวเก็งเที่ยวชิงถ้วยเวสเซกซ์หายไประลอกกลับ พร้อมกับคนฝึกม้าตัวนั้น ถูกกระทำฆาตกรรมอย่างน่าสยดสยอง เพราะฉะนั้นเมื่อจู่ๆ เขาก็เอ่ยถึงความตั้งใจจะไปยังที่เกิดเหตุขึ้นมาโดยฉับพลันทันทีเช่นนั้น จึงเป็นการตรงกับที่ข้าพเจ้าคาดหมายและมุ่งหวังไว้แล้วนั่นเอง

“กันยินดีจะไปด้วย ถ้าแกไม่ขัดข้อง” ข้าพเจ้าพูด

“วัดสันเอ๋ย แกยิ่งจะทำความุนให้กันอย่างไรเหตุหลวงเสียอีกที่ไปกับกัน กันคิดว่าแกคงจะไม่เสียเวลาเปล่าเลย เพราะว่าเรื่องนี้มีประเด็นต่างๆ ส่อแสดงว่าเป็นคดีชั้นพิเศษอย่างแท้จริง เรามีเวลาพอทีเดียวที่จะจับรถไฟที่แพดดิงตัน แล้วก็ในระหว่าง

เดินทางกันจะต้องพิเคราะห์ปัญหาเรื่องนี้สืบหน้าต่อไปอีก ส่วนแกขอให้เอากล่องส่องทางไกลอย่างดีที่มีอยู่ไปด้วย จะเป็นประโยชน์สำหรับกันมาก”

ด้วยเหตุนี้ ต่อมาอีกราวชั่วโมงหนึ่งข้าพเจ้าจึงออกเดินทางบ่ายหน้าไปทางเอกซีเตอร์โดยรถโดยสารชั้นที่หนึ่งพร้อมด้วยเชอร์ล็อก โฮลมส์ ซึ่งในขณะนั้นมีใบหน้าอันเคร่งเครียดอยู่ภายใต้หมวกเก็บเดินทางที่กระชับลงมาถึงหู เขาก็มองหน้าก้มตาอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ๆ ที่หอบเอามาจากสถานีแพดดิงตันอย่างรวดเร็ว จนเลยสถานีเรตดิ้งไปไกลโขแล้วจึงเก็บฉบับสุดท้ายซุกลงใต้ที่นั่ง แล้วยื่นกล่องซิการ์ให้ข้าพเจ้า

“เรากำลังไปเร็วทีเดียว” เขาพูดในขณะที่มองออกไปนอกหน้าต่างรถ เขาก้มลงมองดูนาฬิกาพก “ความเร็วของรถตกชั่วโมงละห้าสิบสามไมล์ครึ่งเห็นจะได้”

“กันไม่ได้สังเกตหลักไมล์” ข้าพเจ้าพูด

“กันก็ไม่ได้สังเกต แต่เสาโทรเลขริมทางนั้นห่างกันต้นละหกสิบหลา และการคำนวณก็ง่าย กันเข้าใจว่าแคงรู้เรื่องฆาตกรรมจอห์น สเตรเกอร์กับมาซิลเวอร์เบลชหายแล้วละสินะ”

“กันได้อ่านข้อความที่เทเลกราฟกับครอนิกเกิ้ลได้แสดงความคิดเห็นไว้แล้ว”

“คดีนี้เป็นเรื่องหนึ่งที่ศิลปะของนักทบทวนเหตุผลควรจะได้ใช้ไปในการสำรวจรายละเอียดยิ่งกว่าในการหาพยานหลักฐานสดๆ ใหม่ๆ เหตุร้ายที่เกิดขึ้นนั้นช่างพิศดารมดดา เรียบร้อย และมีความสำคัญเป็นส่วนตัวกับคนเป็นอันมากเสียจริงๆ จนทำให้เราถูกทับถมไปด้วยข้อคิดเห็น การสันนิษฐาน และสมมติฐานต่างๆ นานาวนวนายไปหมด ความลำบากของเรื่องนี้อยู่ที่ต้องแยกขอบข่ายแห่งความจริง ความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ ความจริงอันแน่แท้ นั่นแหละออกจากการคาดคะเนของนักออกความเห็นและคำเล่าลือต่างๆ เสียก่อน แล้วต่อจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเราที่จะพิจารณาดูว่าจะสืบสาวอะไรได้บ้าง กับจุดสนใจพิเศษของความลึกลับทั้งมวลอยู่ตรงไหน เมื่อวันอังคารตอนเย็นกันได้รับโทรเลขจากพันเอก รอส เจ้าของม้า และจากสารวัตรเกรกอรี ผู้ดำเนินการสืบสวนคดีนี้ เชิญกันให้เข้าร่วมการสืบสวนด้วย”

“เย็นวันอังคาร!” ข้าพเจ้าอุทาน “แล้วนี่เช้าวันพฤหัสบดีเข้ามาแล้วทำไมแกถึงไม่ไปเสียแต่เมื่อวานนี้เล่า”

“ก็เพราะกันคะเนการฆาตนะสิ วัตสันเอ๊ย ซึ่งกันเกรงว่าจะเป็นของ

ธรรมดา ยิ่งกว่าที่ใครผู้รู้จักกันจากการบันทึกของแกจะพึงคิดเสียอีก อันที่จริงกันไม่เชื่อว่ามันจะเป็นไปได้เลยทีเดียวที่ม้าตัวสำคัญที่สุดในอังกฤษจะซ่อนเร้นอยู่ได้นานถึงเพียงนี้ โดยเฉพาะในที่ที่ค่อนข้างเตียนโล่งอย่างทางตอนเหนือของทุ่งดาร์ตมัวร์นั้นด้วย เมื่อวานนี้นับชั่วโมงแล้วชั่วโมงเล่าเที่ยวแกเอยที่กันหมายจะได้ฟังข่าวการพบม้าตัวนี้และการได้ตัวคนล่อเอามันไป ผู้ซึ่งเป็นคนฆ่าจอห์น สเตรเกอร์ ด้วย ครั้นรุ่งขึ้นเช้ากลับปรากฏว่า นอกจากการจับกุมตัวพิตชรอย ซิมป์สัน หนูนั่นแล้ว เรื่องยังไม่ได้เป็นอย่างไรขึ้นมาเลย กันจึงรู้สึกว่ถึงเวลาแล้วที่กันจะต้องออกโรง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กันไม่รู้ลึกลับว่าเวลาเมื่อวานนี้เปลืองไปเปล่าๆ หรือ"

"แกประมวลความเห็นขึ้นแล้วหรือ"

"อย่างน้อยที่สุดกันก็จับข้อเท็จจริงที่สำคัญอย่างยิ่งยวดได้แล้ว กันจะเรียงลำดับให้แกฟัง เพราะว่าไม่มีอะไรจะทำให้เรื่องกระจ่างได้ดียิ่งไปกว่าการลำดับข้อเท็จจริงให้อีกคนหนึ่งฟัง ทั้งกันจะหวังความร่วมมือจากแกได้ยากเต็มทีด้วยถ้าไม่แสดงให้แกเห็นฐานที่ตั้งต้นของเราเสียก่อน"

ข้าพเจ้าเอนหลังพิงพนักเบาะที่นั่ง สูดซิการ์ควันโขมง ส่วนโฮล์มส์ชะงอกหน้ามาทางข้าพเจ้า ใช้นิ้วชี้ข้างหนึ่งแจกับฝ่ามืออีกข้างหนึ่งพลางเล่าเรื่องที่ทำให้เราต้องเดินทางครั้งนี้พลาง

"ม้าซิลเวอร์เบลช" เขาเอ่ย "เป็นม้าพันธุ์โอโซโนมี ได้ทำประวัติการณ์อันงดงามไว้เท่าๆ กับบรรพบุรุษอันมีชื่อของมัน เดียวนี้อายุย่างเข้าขวบปีที่ห้า มันทำรางวัลให้แก่พันเอก รอส เจ้าของผู้มีโชคเรื่อยมาทุกนัดที่เข้าแข่ง ในเวลาที่เกิดเรื่องนี้ ซิลเวอร์เบลชเป็นม้าตัวเก่งสำหรับถ้วยเวสเซกซ์ ต่อรองกันถึงสามเอาหนึ่ง เวลาม้าตัวนี้เข้าแข่งขันที่โรละก็ มันต้องเป็นตัวเต็งเสมอเสมอ เพราะมันไม่เคยทำให้นักเลงผิดหวังเลย จนถึงกับในชั่วเวลาไม่เท่าไร เดิมพันที่วางให้กับม้าตัวนี้ก็กลายเป็นเงินก้อนใหญ่ทีเดียว เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าถ้าเจ้าซิลเวอร์เบลชจะถูกกันไม่ให้เข้าแข่งขันเสียได้ในวันอังคารหน้า ก็จะมีคนที่ได้ประโยชน์ใหญ่หลวงอยู่หลายคน"

"ที่คิงส์ปีแลนด์ซึ่งคอกม้าของตาพันเอกตั้งอยู่ตระหนักในความจริงข้อนี้ดี จึงได้มีการเฝ้าระวังระไวม้าตัวเก่งกันอย่างกวาดขันทุกอย่าง คนฝึกม้า คือจอห์น สเตรเกอร์ นั้น เป็นคนขี่ม้าของพันเอก รอสมาก่อน จนน้ำหนักตัวมากเกินไป

จึงได้เลิกขี่ เขาเป็นคนขี่ม้าให้ตาพันเอกห้าปี และเปลี่ยนมาเป็นคนฝึกม้าได้เจ็ดปีแล้ว เขาแสดงตนเป็นคนรับใช้ที่ซื่อสัตย์และเอาการเองนอนอยู่เสมอมานี้นอกจากคอกม้าของตาพันเอกเป็นคอกเล็ก มีม้าอยู่เพียงสี่ตัวเท่านั้น จึงมีเด็กอยู่ในความควบคุมของสเตรเกอร์อยู่เพียงสามคน พลัดเปลี่ยนเวรกันนั่งเฝ้าในคอกม้าคนหนึ่งทุกคืน ส่วนอีกสองคนที่ออกเเวรนอนในห้องใต้หลังคา เด็กสามคนนี้มีนิสัยดีทุกคน ส่วนจอห์น สเตรเกอร์ นั้นเป็นคนมีครอบครัวแล้วอาศัยอยู่ที่เรือนเล็กห่างจากคอกม้าไปสองร้อยหลา ลูกไม่มี มีแต่คนรับใช้ผู้หญิงคนหนึ่ง ความเป็นอยู่ดูก็สบายดี ภูมิทำเลรอบๆ ที่นั่นเป็นที่เปลี่ยนแต่ห่างออกไปทางทิศเหนือราวครึ่งไมล์ มีเรือนอยู่หมู่หนึ่งซึ่งนายช่างรับเหมาชาวบ้านตาวิสตอกสร้างไว้สำหรับเป็นที่พักคนพิการและคนอื่นๆ ที่ออกมาตากอากาศอันบริสุทธิ์ที่ดาร์ตมัวร์ ไปทางทิศตะวันตกประมาณสองไมล์เป็นหมู่บ้านตาวิสตอก ส่วนอีกฟากหนึ่งของท้องทุ่งซึ่งอยู่ห่างออกไปราวสองไมล์เหมือนกันมีคอกม้าอีกคอกหนึ่งตั้งอยู่ เป็นคอกใหญ่ เรียกว่าคอกเคเปิลตัน เป็นของลอร์ดแบควอเตอร์ และอยู่ในความจัดการดูแลของซีลาส บราวน์ นอกจากนี้แล้วท้องทุ่งดาร์ตมัวร์ก็เป็นที่กว้างทั่วถึงกันทุกทิศทาง จะมีคนอาศัยค้างแรมบ้างก็แต่พวกยิปซีพเนจรไม่กี่คนเท่านั้น นี่คือนิสถานการณ์ทั่วไปเมื่อคืนวันจันทร์ที่เกิดเรื่องนี้

“ในตอนเย็นวันนั้นเขานำม้าออกไปฝึกซ้อมและให้น้ำตามเคย พอได้เวลาสามทุ่มก็ปิดคอกใส่กุญแจ เด็กหนุ่มสองคนเดินไปกินข้าวในโรงครัวที่บ้านคนฝึก ส่วนคนที่สามชื่อเนด ฮันเตอร์ เป็นยามเฝ้า เวลาสามทุ่มล่วงแล้วสักสองสามนาที หญิงรับใช้ชื่ออีดิท แบกชเตอร์ เอาอาหารค่ำซึ่งเป็นแกงกะหรี่เนื้อแกะมาให้เด็กที่คอก หล่อนไม่ได้เอาน้ำมาด้วย เพราะในโรงม้ามักถือกันน้ำอยู่แล้ว ทั้งมีกฎหมายไม่ให้เด็กที่อยู่เเวรเฝ้าดื่มน้ำอื่นด้วย หญิงรับใช้ถือตะเกียงมาด้วยดวงหนึ่ง เพราะคืนนั้นมีมืดมากและต้องเดินข้ามทุ่งอันเตียนโล่ง

“อีดิท แบกชเตอร์ อยู่ในระยะห่างจากคอกม้าสามสิบหลา ก็มีชายคนหนึ่งโผล่ออกมาจากที่มีตรังเรียกให้หล่อนหยุด เมื่อชายคนนั้นก้าวเข้ามาภายในรัศมีของแสงตะเกียง หล่อนเห็นเขามีลักษณะเป็นสุภาพบุรุษมาก เขาสวมหมวกแก๊ปผ้า สวมเสื้อกางเกงมีสนับข้าง และถือไม้ถือหนักๆ มีท่วงติดอยู่ด้วยหล่อนสะดุดใจมากที่สุดที่เห็นหน้าของเขาซีดมากและกิริยาอาการก็มีประหลาด

คะเนอายุของเขาเห็นจะเกินสามสิบไม่เท่าไร

“เธอจะกรุณาบอกได้ไหมว่าฉันอยู่ที่ไหน’ เขาถามหล่อน ‘ฉันเกือบจะตัดสินใจนอนในทุ่งอยู่แล้ว ก็พอดีแลเห็นแสงตะเกียงของเธอเข้า’

“คุณอยู่ใกล้คอกม้าคิงส์ปีแลนด์ค่ะ” หล่อนตอบ

“โอ! จริงหรือ เพราะหัดดีเหลือเกิน!’ เขาร้อง ‘ฉันได้ยินว่ามีเด็กนอนเฝ้าคอกอยู่คนเดียวทุกคืนใช่ไหม นี่เห็นจะเป็นอาหารค่ำที่เธอกำลังเอาไปให้เขากระมัง นี่แน่เธอ ฉันเชื่อว่าเธอคงไม่รังเกียจที่จะได้เงินซื้อเครื่องแต่งตัวใหม่ไม่ใช่หรือ’ เขาพูดพลางดึงกระดาดขาวที่พับไว้แผ่นหนึ่งออกจากกระเป๋าเสื้อ ‘ช่วยส่งเคราะห์เอากระดาดให้เด็กเฝ้าคอกคืนนี้สักหน่อยเถิด เธอจะได้เสื้อที่สวยงามที่สุดเท่าที่เงินจะซื้อได้ทีเดียว’

“หญิงรับใช้ตกใจในกริยาอาการที่เอาจริงเอจังของเขา จึงวิ่งผ่านเขาไปยังหน้าต่างคอกม้าที่หล่อนเคยยื่นอาหารส่งให้แก่เด็กเสมอ หน้าต่างนั้นเปิดพร้อมอยู่แล้ว เด็กฮันเตอร์นั่งอยู่ที่โต๊ะเล็กข้างใน พอหล่อนเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้เด็กฟัง ชายแปลกหน้าก็ตามไปที่นั่นอีก

“สวัสดี’ เขาพูดมองไปทางหน้าต่าง ‘ฉันอยากจะพูดอะไรกับเธอสักหน่อย’ หญิงรับใช้สาบานว่าในขณะที่เขาพูดนั้น หล่อนสังเกตเห็นชายกระดาดเล็ก ๆ ปีกหนึ่งโผล่แลบออกจากมือของเขาที่กำลังกระดาดนั้นไว้

“ท่านมีธุระอะไรที่นี่ไม่ทราบ’ เด็กในคอกม้าถาม

“อ้อ มีซี มันเป็นเรื่องที่อาจทำให้กระเป๋าทะลักขึ้นก็ได้’ ชายแปลกหน้าตอบ ‘เธอมีม้าที่ลงชื่อเข้าแข่งชิงถ้วยเวสเซกซ์สองตัว คือซิลเวอร์เบลซกับเบยาร์ด ขอให้ฉันรู้ความจริงสักหน่อยเถอะเธอจะได้ไม่เป็นฝ่ายแพ้ ตามน้ำหนักของม้าสองตัวนี้ เบยาร์ดอาจทำให้ตัวหนึ่งได้ร้อยหลาในระยะยี่สิบห้าเส้น จริงไหมแล้วที่คอกเล่นม้าตัวนี้ไว้จริงหรือ’

“ท่านก็คือพวกโต๊ดอัปรี๊ยนั่นเอง’ เด็กหนุ่มร้องขึ้น ‘เดี๋ยวจะให้ดูว่าคิงส์ปีแลนด์จะจัดการกับพวกโต๊ดยังงัยบ้าง’ เจ้าเด็กลูกพรวดพราดไปแก้เชือกผูกหมา ส่วนสาวใช้ก็ออกวิ่งกลับไปบ้าน เมื่อหล่อนเหลียวกลับมาดูนั้น ยังเห็นชายแปลกหน้ายืนพิงหน้าต่างอยู่ชั่วประเดี๋ยวเดียว พอฮันเตอร์วิ่งออกมาพร้อมกับหมา เขาก็หายไปเสียแล้ว แม้เจ้าเด็กจะวิ่งตามหาไปรอบ ๆ สถานที่ก็ไม่พบร่องรอยของชายคนนั้นเลย”

“ประเดี๋ยวก่อน!” ข้าพเจ้าถาม “เจ้าเด็กใส่กุญแจประตูคอกม้าหรือเปล่า เมื่อวิ่งออกมาพร้อมกับหมา”

“เก่ง วัตสัน เก่งมาก!” สหายข้าพเจ้ากล่าวชม “นี่เป็นข้อสำคัญที่สะดุดใจกันไม่น้อย ถึงกับกันต้องส่งโทรเลขพิเศษมาที่ดาร์ตมัวร์เมื่อวานนี้เพื่อถามดูให้แน่ใจ เจ้าเด็กใส่กุญแจประตูก่อนแล้วจึงออกมา ส่วนหน้าตานั้นกันควรกล่าวไว้เสียด้วยว่าไม่ใหญ่จนถึงกับคนจะลอดเข้าออกได้

“ฮันเตอร์จอนเพื่อนกลับมา จึงได้ไปบอกเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้คนฝึกม้า ฟัง สเตรเกอร์ตื่นตื่นที่ได้ฟังเรื่องราว แต่ดูไม่ลึ่จะอินซังชอบกับความสำคัญของเรื่องเท่าใดนัก ถึงกระนั้นมันก็ทำให้เขาไม่สบายใจ เพราะเมื่อตอนตีหนึ่งคืนนั้นมิสซิสสเตรเกอร์ตื่นขึ้น เห็นเขากำลังแต่งตัวอยู่ เขาตอบคำถามของหล่อนว่า เขานอนไม่หลับเพราะเป็นหวัดมา จึงตั้งใจจะเดินไปยังโรงม้าเพื่อจะดูว่าทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยดีละหรือ หล่อนขอรื้อว่าอย่าไปเลย เพราะหล่อนได้ยินฝนปรอยกระหน่ำหน้าตางอยู่ แต่เขาไม่ฟังเสียง คงสวมเสื้อคลุมกันฝนออกจากบ้านไป

“มิสซิสสเตรเกอร์ตื่นขึ้นเมื่อเจ็ดนาฬิกาในตอนเช้าก็ยังไม่เห็นสามีของหล่อนกลับ จึงรีบแต่งตัวเรียกหญิงรับใช้ให้เดินไปด้วยกันกับหล่อนยังโรงม้า เมื่อไปถึงประตูโรงม้านั้นเปิดอยู่ ข้างในมีเจ้าเด็กฮันเตอร์นั่งหมกตมอยู่กับเก้าอี้ ส่วนม้าหายไปแล้วไม่ปรากฏร่องรอยของคนฝึกม้าเลย

“เด็กหนุ่มสองคนทีนอนในห้องเหนือคอกม้าถูกปลุกให้ตื่นขึ้นโดยเร็ว เจ้าสองคนนี้ได้ยินซุ่มเสียงอะไรเลยในตอนกลางคืน เพราะเป็นคนนอนซี้เขาทั้งคู่ ส่วนฮันเตอร์นั้นปรากฏว่าถูกวางยาเบื่อเมาบางอย่าง ไม่สามารถแก้ไขให้ฟื้นคืนสติได้ เขาจึงปล่อยให้หล่อนสลบไสลไปตามเพลง ฝ่ายเจ้าเด็กหนุ่มสองคนกับหญิงทั้งสองก็ช่วยกันค้นหาทั้งม้าทั้งคนเป็นจำละหวั่น เขายังหวังกันว่าสเตรเกอร์คงเอามาฝึกออกกำลังแต่เช้ามืดด้วยเหตุผลบางอย่าง แต่ครั้นเขาพากันขึ้นไปบนโคกใกล้บ้าน ซึ่งอาจมองเห็นบริเวณใกล้เคียงในท้องทุ่งได้ตลอด ก็มีได้เห็นม้าตัวเก่งเลย คงสังเกตเห็นอะไรอย่างหนึ่งบอกให้รู้ว่ามีเรื่องร้ายเกิดขึ้นเสียแล้ว

“ห่างจากคอกม้าไปประมาณสิบเส้น เสื้อคลุมของจอห์น สเตรเกอร์กำลังปลิวสะบัดอยู่ไหน ๆ บนพุ่มเฟิร์ช ถัดจากนั้นไปเป็นหล่มรูปคล้ายซามในท้องทุ่ง และที่ก้นหล่มนี้เขาพบศพคนฝึกม้าผู้เคราะห์ร้ายนอนตายอยู่

ที่หัวปรากฏว่าถูกตีด้วยอาวุธหนักอย่างใดอย่างหนึ่ง กับที่ต้นขามีบาดแผลเป็นทางยาว แสดงว่าถูกกรีดด้วยของมีคม เท่าที่ปรากฏ เห็นได้ว่าสเตรเกอร์คงต่อสู้ป้องกันตนเองอย่างแข็งขัน เพราะมือขวาของเขากำมีดเล็ก ๆ เล่มหนึ่งเปรอะเลือดชุ่มจนถึงด้าม ส่วนมือซ้ายกำผ้าพันคอแพรสีแดงสลับตา ซึ่งสาวใช้จำได้ว่าเป็นผ้าพันคอของชายแปลกหน้าผู้เข้าไปที่คอกม้าในคืนก่อนหน้านั้นเอง

“ฮันเตอร์เมื่อฟื้นคืนสติแล้วก็ยื่นเรื่องเจ้าของผ้าพันคอตรงกัน ทั้งแน่ใจว่าชายแปลกหน้าได้เอายาเยื่อใส่แกงกะหรี่เนื้อแกะของตนในขณะยืนที่หน้าต่างนั้นด้วย จึงทำให้คอกม้าปราศจากยามเฝ้า

“ส่วนในข้อเกี่ยวกับการที่ม้าหายไปนั้น มีร่องรอยในโคลนที่ก้นหลุมอย่างอุดมทีเดียว พิสูจน์ได้ว่ามันอยู่ที่นั่นด้วยในเวลาที่เกิดการต่อสู้ แต่นับจากตอนเช้าวันนั้นเป็นต้นม้ามันหายไปไหนก็ไม่รู้ ทั้งที่มีรางวัลใหญ่ตั้งขึ้นไว้และพวกยิปซีทั้งหลายในทุ่งดาร์ตมัวร์ได้พยายามค้นหากัน จนบัดนี้ก็ยังไม่ได้ข่าวอย่างไร ส่วนเศษอาหารที่เด็กฮันเตอร์กินเหลือนั้น เขาเอาไปแยกธาตุปรากฏว่ามีฝิ่นผงอยู่เป็นจำนวนมาก แต่อาหารอย่างเดียวกันนี้ในคืนวันนั้นคนที่บ้านเขากินกันไม่เห็นเป็นไร

“เหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงใหญ่ ๆ ของคดีเรื่องนี้ เท่าที่ข้าและข้อสันนิษฐานออกหมดแล้วและเล่าอย่างกลิ้งกลิ้งที่สุดที่จะทำได้ ที่นี้ก็จะเล่าถึงการกระทำของตำรวจในเรื่องนี้ต่อไป

“สาววัตรเกรกอรีผู้ดำเนินการกับคดีเรื่องนี้เป็นนายตำรวจที่สามารถที่สุดคนหนึ่ง ถ้าเขามีมันสมองที่มีความคิดคำนึงดีอีกสักหน่อยเท่านั้น ก็เห็นจะไปไกลในอาชีพของเขาทีเดียว พอไปถึงเขาก็สั่งจับชายแปลกหน้าที่ย่อมจะต้องถูกสงสัยเป็นธรรมดา ชายคนนี้หาตัวได้ไม่ยาก เพราะในละแวกนั้นเขารู้จักกันดีอยู่แล้ว ปรากฏว่าชื่อพิตซรอย ชิมป์สัน เป็นคนมีสกุลสูงและมีการศึกษาดี หากินเกี่ยวกับสนามม้าร่ำรวยอยู่ เดียวนี้เป็นผู้รับกินรับใช้อยู่ตามกรีทาสโมสรแห่งลอนดอน จากการตรวจดูสมุดพนันของเขาได้ความว่า เขารับพนันม้าตัวถึงถึงห้าพันปอนด์

“เมื่อถูกจับนั้น เขารับว่าได้ไปยังทุ่งดาร์ตมัวร์เพื่อจะสืบข่าวม้าของคอกคิงส์-ปีแลนด์กับข่าวม้าเดสโบโรห์ตัวที่สอง ซึ่งอยู่ในความจัดการดูแลของซีลาสบราวน์ ที่คอกเคเปิลตัน เขาไม่ปฏิเสธในการกระทำของเขาในคืนวันก่อนที่

เอ่ยถึงเลย แต่ระบุว่าเขาหาได้มีความประสงค์ร้ายอย่างใดแอบแฝงอยู่ไม่ เขาเพียงแต่ต้องการจะสืบข่าวอย่างใกล้ชิดเท่านั้น ครั้นถูกคาดคั้นเรื่องผ้าพันคอหนักเข้า เขาถึงกับหน้าซีดมากและไม่สามารถจะอธิบายได้เลยว่ามันตกไปอยู่ในมือของผู้ตายได้อย่างไร ส่วนเครื่องแต่งตัวที่เปียกชื้นของเขาก็แสดงว่าเขาออกไปกลางพายุในคืนก่อน กับไม้ถือซึ่งเป็นไม้เลี่ยมหยอดตะกั่วก็อาจใช้เป็นอาวุธตีหัวผู้ตายให้บังเกิดบาดเจ็บตามที่ปรากฏนั้นได้โดยการตีซ้ำหลาย ๆ ที

“แต่อย่างไรก็ตาม ที่ตัวของซิมป์สันไม่ปรากฏว่ามีบาดแผลอะไรเลย ทั้งที่มีดของสเตอร์เกอร์แสดงอยู่ว่าคนที่ทำร้ายเขา อย่างน้อยที่สุดก็ต้องมีคนหนึ่งมีบาดแผลด้วยมีดเล่มนั้น ตอนนั้นก็ได้ฟังข้อเท็จจริงต่าง ๆ หมดแล้วละ วัตสัน ถ้าจะกะกรุณาทำให้กันพบความสว่างอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว กันจะรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณแกอย่างที่สุด”

ข้าพเจ้าฟังข้อความที่โฮล์มส์ลำดับไว้ตรงหน้าข้าพเจ้าอย่างแจ่มแจ้งด้วยความสนใจเป็นที่สุด แม้ว่าข้อเท็จจริงส่วนมากนั้นคุ้นกับข้าพเจ้าดีอยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็ยังหาพบลำดับความสำคัญหรือความเกี่ยวข้องของข้อเท็จจริงแต่ละข้ออย่างเพียงพอไม่

“มันจะเป็นไปไม่ได้หรอกหรือว่า” ข้าพเจ้าออกความเห็น “บางทีแผลที่ตัวสเตอร์เกอร์อาจเกิดจากมีดของตนเองขณะที่ตื่นนอนเมื่อสมองได้รับความกระทบกระเทือนนั้นแล้วก็ได้”

“มันยิ่งกว่าเป็นไปได้อีก มันน่าจะเป็นดังนั้นแหละ” โฮล์มส์กล่าว “ในกรณีนั้นจะเห็นได้ว่าข้อที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องหาอย่างสำคัญก็หมดไป”

“ถึงกระนั้น” ข้าพเจ้าพูด “แม้เดี๋ยวนี้กันก็ยังไม่เข้าใจว่าตำรวจจะลงความเห็นอย่างไรได้บ้าง”

“กันเกรงว่าความเห็นอะไรก็ตามที่เราแสดงออกไปเห็นจะขัดกับความเห็นของตำรวจมากมายนัก” สหายข้าพเจ้าตอบ “ตำรวจนี่เขา เอาที่กันเข้าใจ ว่าพิตชรอย ซิมป์สัน เมื่อได้วางยาเด็กหนุ่มและมีกัญแจอะไหล่อยู่มือแล้ว ก็เปิดประตูออกมาพาออกมาไป ด้วยความมุ่งหมายเท่าที่ปรากฏว่าจะลักพาตัวไปสายบังเหียนของม้าตัวนี้หายไปด้วย เพราะฉะนั้นซิมป์สันคงจะต้องใส่สายบังเหียนม้าแน่ละ หลังจากที่เปิดประตูออกทั้งไว้แล้ว เขาก็นำมาจะข้ามทุ่งไป แต่บังเอิญคนฝึกม้าไปทัน การต่อสู้ก็เกิดขึ้น ซิมป์สันจึงใช้ไม้ตีหัวคนฝึกม้า

โดยไม่ได้รับบาดเจ็บจากมิดที่สเตอร์เกอร์ใช้ป้องกันตนเลย ครั้นแล้วเจ้าชโมยก็พามาเอาไปซ่อนไว้ในที่ลับแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมิฉะนั้นอาจเป็นว่าในระหว่างการต่อสู้ มันเกิดตื่นหลุดไปและเดี๋ยวนี้คงพ่นพามอยู่ในฟุ้งนั้นก็ได้ นี่เป็นรูปคดีเท่าที่ปรากฏแก่ตำรวจ และถึงว่ามันไม่น่าจะเป็นไปได้ก็ตาม ข้ออธิบายอย่างอื่นใดก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ยิ่งกว่านี้อีก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมันไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว มันก็จะลองทดลองสอบเรื่องนี้ดูโดยเร็ว และจนกว่าจะถึงเวลานั้นมันมองไม่เห็นเลยจริงๆ ว่าเราจะไปให้ได้ไกลกว่าที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ได้อย่างไร”

ตกเย็นเราจึงได้ไปถึงตาวีสตอกอันเป็นตำบลเล็กๆ อยู่นอกตอนกลางของทุ่งดาร์ตมัวร์อันกว้าง มีสุภาพบุรุษสองคนรอรับเราอยู่ที่สถานี คนหนึ่งรูปร่างสูงพอประมาณ มีผมปุกปุยเหมือนชนลึงก์กับมีเครา นัยน์ตาสีฟ้าสอแว่นลาดและกระตือรือร้น อีกคนหนึ่งเป็นคนร่างเล็กทะมัดทะแมง แต่งตัวสะอาดสะอ้านเรียบร้อย สวมเสื้อพริกกและสนับแข้ง มีเคราข้างแก้มขริบเรียบกับสวมแว่น คนนี้คือพันเอก รอส นักกีฬาที่มีชื่อเสียง ส่วนอีกคนหนึ่งคือสารวัตรเกรกอรี ผู้กำลังทำชื่อเสียงในบริการสืบสวนของอังกฤษอย่างรวดเร็วทีเดียว

“ผมดีใจจริงๆ ที่คุณมา มิสเตอร์โฮล์มส์” พันเอกพูด “ท่านสารวัตรนี้ ได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะเสนอแนะได้อยู่แล้ว แต่ผมอยากจะจับให้มันคืบให้ตายทีเดียวในการแก้แค้นแทนสเตอร์เกอร์ผู้ฆ่าสาธและค้นหาฆ่าของผมให้ได้”

“มีอะไรคืบหน้าใหม่บ้างเล่าครับ” โฮล์มส์ถาม

“ผมเสียใจที่ต้องพูดว่าเรายังคืบหน้าได้น้อยเต็มที” สารวัตรตอบ “เรามีรถคันหนึ่งอยู่ข้างนอก คุณคงอยากจะไปดูสถานที่เสียก่อนหมดแสงตะวันเป็นแน่ ถ้าเช่นนั้นเราก็จะได้นั่งคุยกันไปในรถด้วย”

ชั่วหนึ่งนาทีต่อมาเราทั้งหมดก็นั่งรถม้าใหญ่ที่สบายคันหนึ่งซึ่งพาเราไปตลอดตัวเมืองเดวอนเซอร์เก้ สารวัตรเกรกอรีมีข้อมูลอยู่เต็มเพียบ เขาเล่าเรื่องราวเสียเป็นคั่งเป็นแควทีเดียว ส่วนโฮล์มส์นั้นได้แต่ขัดจังหวะด้วยคำถามหรือคำอุทานบ้างเป็นครั้งคราว พันเอก รอสนั่งเอนหลังพิงพนักเอามือทอดอก หมวกפללถึงนัยน์ตา ส่วนข้าพเจ้าคงนั่งฟังคำสนทนาของนักสืบทั้งสองด้วยความเอาใจใส่ในระหว่างที่เกรกอรีแสดงความเห็น ซึ่งส่วนมากตรงกับโฮล์มส์คาดคะเนมาแล้วในรถไฟนั่นเอง

“เราวางบ่วงไว้รอบพิตชรอย ชิมป์สัน อย่างกระชั้นชิดแล้วละครับ” เขาว่า “ผมเชื่อใจตัวเองว่าเขาเป็นคนของเราแน่ทีเดียว แต่ในเวลาเดียวกันผมก็ตระหนักดีว่าพยานหลักฐานเป็นแต่เพียงหลักฐานแวดล้อมกรณีแท้ๆ หากมีอะไรใหม่ๆ ปรากฏขึ้น หลักฐานแวดล้อมกรณีอาจล้มเหลวไปก็ได้”

“เรื่องมีดของสเตอร์เกอร์เล่าครับ ว่าอย่างไรกันบ้าง”

“เรามีมติเห็นพ้องกันแล้วว่าสเตอร์เกอร์ทำมีดบาดตัวเองในตอนที่ย่ำแย่”

“อ้อ หมอวัตสันเพื่อนของผมก็เห็นอย่างนั้นเมื่อมาตามทาง ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็ยิ่งทำให้ชิมป์สันเข้าตาร้ายหนักขึ้น”

“แน่ละครับ เขาไม่มีมีดหรือบาดแผลใดๆ ที่ตัวเลย หลักฐานที่ปรักปรำเขา จึงแข็งแรงมากอย่างไม่ปัญหา เขาเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการที่มักตัวเงืงหายไป นี้นมาก เขาต้องสงสัยว่าได้วางยาเมื่อเด็กที่คอกม้า เขาออกไปกลางพายุโดยไม่มี ปัญหา เขามีไม้ถือหนักๆ เป็นอาวุธ และมีหน้าผ้าพันคอของเขาก็อยู่ในมือ ของผู้ตายด้วย ผมมั่นใจจริงๆ ว่าเหล่านี้เป็นหลักฐานเพียงพอที่จะส่งเขาฟ้องศาล แล้วละครับ”

ไฮล์มส์สันคิระะ “ทนายที่ฉลาดคงหักล้างหลักฐานเหล่านี้ได้หมด” เขาพูด “ทำไมเขาจะต้องเอาม้าออกจากคอกด้วยเล่า ถ้าเขาเจตนาจะทำร้ายมัน เหตุใดเขาจึงไม่ทำเสียที่นั่น ลูกกุญแจจะไข่มืออยู่ที่เขาหรือเปล่า ร้านยาที่เขา ขยายฝันผิงให้เขา ข้อสำคัญที่สุดก็คือเขาเป็นคนแปลกหน้าในถิ่นนั้น จะเอาม้า และม้าย่างนั้นด้วยไปซ่อนไว้ได้ที่ไหน เขาอธิบายถึงกระดาดที่เขาใครจะให้สาวใช้ เอาไปให้แก่เด็กกว่าอย่างไรครับ”

“เขามันเป็นธนบัตรไบละลิปอนด์ เราได้พบอยู่ในกระเป๋เขาใบหนึ่ง ส่วนข้อหักล้างอื่นๆ ที่คุณพูดก็ไม่ใช่ว่าจะแก้ให้ตกไปไม่ได้ เขาไม่ใช่คนแปลกหน้า ในถิ่นนั้นทีเดียวหรอกครับ เขาเคยมาพักที่ร้านที่ดาวิสตอกสองครั้งแล้ว ส่วน ผืนนั้น ชะรอยจะเอามาจากลอนดอน ลูกกุญแจเล่า เมื่อใช้การได้สมหมายแล้ว เขาก็คงเหวี่ยงทิ้งไป มักก็เหมือนกัน อาจจะถูกยู่ใต้หลุมหรือบ่อเก่าๆ แห่งใด แห่งหนึ่งในทุ่งก็ได้”

“เขาพูดถึงผ้าพันคอว่ากระไร”

“เขาเรียกว่าเป็นของเขา และบอกว่าเขาทำมันหายไปแล้ว แต่มีหลักฐานใหม่ เรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการนำม้าออกจากคอกไปได้”

โฮล์มส์หูฟังคอยฟัง

“เราได้พบร่องรอยแสดงว่าในคืนวันจันทร์มีพวกยิปซีกลุ่มหนึ่งทางกระโจมอยู่ในระยะหนึ่งไมล์จากสถานที่ที่เกิดการฆาตกรรม ครั้นวันอังคารพวกนี้ก็ไปกันหมด ที่นี้สมมติว่ามีความเข้าใจกันอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในระหว่างซิมป์สันกับพวกยิปซีเหล่านี้ เขาจะมีเอามาให้เจ้ายิปซีพวกนี้ละหรือ และเดี๋ยวนี้มามีอยู่กับเจ้าพวกนี้หรือครับ”

“ก็อาจเป็นไปได้ทีเดียว”

“เรากำลังค้นหาเจ้ายิปซีเหล่านี้กันอยู่ตามทุ่ง นอกจากนี้ผมยังได้ตรวจดูคอกม้าทุกคอกกับโรงเรือนในดาวิสตอกทุกแห่งตลอดไปในรัศมีสิบไมล์อีกด้วย”

“อ้อ ผมเข้าใจว่ามีคอกฝึกม้าอยู่ใกล้ๆ นี่อีกคอกหนึ่งใช้ไหม”

“ครับ ถูกแล้ว นั่นเป็นประเด็นอันหนึ่งที่เราจะทิ้งเสียไม่ได้ โดยที่ม้าเดสโบโรห์ของเขาเป็นตัวเก็งที่สอง เขาย่อมจะได้ประโยชน์จากการที่ม้าตัวเก็งหายไปทีเดียว ชาวว่าชีลาส บราวน์ คนฝึกม้าเดสโบโรห์วางเดิมพันในเที่ยวนี้ไว้ไม่น้อย แล้วเขาก็ไม่ค่อยจะถูกกันกับสเตอร์เกอร์ด้วย อย่างไรก็ตาม เราได้ตรวจบรรดาคอกม้าดูหมดแล้ว ไม่มีอะไรแสดงว่าเขาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เลย”

“แล้วก็ไม่มีอะไรที่จะเกี่ยวโยงซิมป์สันคนนี้กับผลประโยชน์ของคอกเคเปิลตันบ้างหรือ”

“ไม่มีเลย”

โฮล์มส์นั่งเอนหลังฟังพนักที่นั่ง และการสนทนาก็ยุติลง ต่อมาอีกสองสามนาทีคนขับก็จอดรถที่หน้าตึกก่ออิฐสีแดงหลังเล็ก ๆ มีชายคายื่นอยู่ริมถนน ถัดไปจากลานบ้านไม้โกลนก็มีโรงแถวยาวมุงกระเบื้องสีเทาอยู่แถวหนึ่ง พ้นนั้นไปเป็นทุ่งแผ่ไปรอบทิศจนสุดสายตา จะมีคันก็แต่ที่ข้อมม้ากับบ้านเรือนกลุ่มหนึ่งทางทิศตะวันตก หมายรู้ได้ว่าเป็นคอกม้าเคเปิลตันเท่านั้น เราพากันโดดลงจากรถด้วยกันหมด เว้นแต่โฮล์มส์ยังคงนั่งพนัก สายตาจับที่ท้องฟ้าเบื้องหน้า ซึมอยู่ในห้วงคิดของเขาทั้งหมด ต่อข้าพเจ้าแตะแขนเขาจึงได้สะดุ้งตื่นจากภวังค์รีบก้าวลงจากรถ

“ขอประทานโทษเถิดครับ” เขาหันไปพูดกับพันเอก รอส ซึ่งมองดูเขาอย่างประหลาดใจ “ผมกำลังฝันกลางวันเพลินทีเดียว” นัยน์ตาของเขามีแววแจ่มจรัส และท่าทางก็ดูตื่นเต้นกระฉับกระเฉง ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าผู้คุ้นกับกิริยา

อาการของเขาเกิดความมั่นใจว่าเขาคงคลำเงื่อนงำเรื่องนี้ได้แล้ว แม้ข้าพเจ้าจะนึกไม่ถึงเลยก็ตามว่าเงื่อนงำที่เขาค้นพบนั้นอยู่ตรงไหน

“ชะรอยคุณคงอยากจะไปยังที่เกิดเหตุเสียเดี๋ยวนี้กระมัง มิสเตอร์โฮล์มส์”
สารวัตรเกรกอรีพูด

“ผมคิดว่าผมควรอยู่ที่นี้สักสักประเดี๋ยว ถ้าได้ดูรายละเอียดสักข้อหนึ่งหรือสองข้อก่อนก็จะดี ผมเข้าใจว่าเขาเอาศพของสตรีเกอร์มาที่นี่ใช่ไหม”

“ครับ เขาอนอนอยู่ข้างบน พรุ่งนี้จะมีการชันสูตรศพตามระเบียบ”

“เขาอยู่กับท่านมาหลายปีแล้วหรือครับ ท่านพันเอก”

“ครับ ผมรู้สึกว่าเขาเป็นคนรับใช้ที่ดีมากคนหนึ่งเสมอ”

“อ้อ ท่านสารวัตรครับ ผมนึกว่าคุณคงทำบันทึกรายการสิ่งของที่อยู่ในกระเป๋าของเขาเมื่อเวลาตายแล้วกระมังครับ”

“ผมเก็บของเหล่านั้นไว้ในห้องนั่งเล่นนั่นแหละครับ ถ้าคุณปรารถนาจะดูก็เชิญ”

“ยินดีเทียวครับ”

เราทั้งหมดพากันเข้าไปในห้องข้างหน้าและนั่งลงรอบโต๊ะตัวกลาง ในขณะที่สารวัตรจัดแจงไขหีบดินบุกรูปจักรีลหีบเอาของออกมากองไว้ตรงหน้าเรามีกล่องไม้ขีดไฟชุบเทียนไขหนึ่งกล่อง เทียนไขที่จุดแล้วยาวสักสองนิ้วฟุต กล้องยาสูบรากไม้เบียร์หนึ่งกล่อง ถ้วยยาเส้นทำด้วยหนังแม่น้ำหนึ่งถ้วยกับยาเส้นคาเวนดิชชนิดยาวครึ่งออนซ์ นาฬิกาพกเรือนเงินหนึ่งเรือนพร้อมด้วยสายทอง เหรียญปอนด์ห้าเหรียญ กล่องดินสอทำด้วยอะลูมิเนียมหนึ่งกล่อง กระดาษสองสามแผ่น กับมิดดัมจาเล่มหนึ่ง ใบมิดนั้นแข็งมาก งอไม่ได้ ประทับตราบริษัทไวส์แห่งลอนดอน

“มิดเล่มนี้แปลกมาก” โฮล์มส์พูดในขณะที่หีบมิดขึ้นตรวจดูอย่างพิถีพิถัน “จากที่ผมได้เห็นรอยเลือดปรากฏอยู่นี้ ผมเข้าใจว่ามิดเล่มนี้คงเป็นเล่มเดียวกับที่ผู้ตายถืออยู่ในมือเป็นแน่ วัตสัน มิดนี้อยู่ในแนวความรู้ของแกทีเดียว”

“มันเป็นชนิดที่เรียกกันว่ามิดชำแหละนั่นแหละ” ข้าพเจ้าพูด

“กันก็คิดอย่างนั้น ใบมิดนี้เขาประดิษฐ์ขึ้นสำหรับทำงานที่ละเอียดมากทีเดียว มันก็แปลกอยู่นะสำหรับคนที่พกมิดชนิดนี้ออกไปในเวลาทำงานอย่างหยาบๆ เช่นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันพับใส่กระเป๋าไม่ได้เสียด้วย”

“เขารักษาปาลายมิดไว้โดยเสียบกับไม้ก๊อกลงแผ่นหนึ่ง ซึ่งเราเก็บได้ใกล้ตัวเขา” สารวัตรบอก “ภริยาของเขาบอกว่ามีดเล่มนี้วางอยู่บนโต๊ะเครื่องแป้งหลายวันแล้ว และว่าเมื่อตอนออกจากห้องเขาได้หยิบเอาไปด้วย มันเป็นอาวุธที่น่าสงสารเต็มที แต่ชะรอยจะดีที่สุดในที่ที่เขาจะหยิบฉวยได้ในเวลาเช่นนั้นกระมัง”

“ก็อาจเป็นได้ แล้วกระดาศเหล่านี้เล่า”

“เป็นใบเสร็จของคนขายหญ้าแห้งสามใบ อีกแผ่นหนึ่งเป็นจดหมายคำสั่งของพันเอก รอส อีกแผ่นหนึ่งนี้เป็นรายการส่งของของช่างทำหมวกผู้หญิงเป็นเงินสามสิบเจ็ดปอนด์สิบห้า ถึงวิลเลียม ดาร์บีเชอร์ มิสซิสสเตอร์เกอร์บอกว่าดาร์บีเชอร์เป็นเพื่อนสามีของเธอ บางทีจดหมายที่ถึงเขาก็จำหน้าของมายังที่นั่นเป็นครั้งคราว”

“มาตามดาร์บีเชอร์คนนี้ติดจะชอบใช้ของแพงอยู่สักหน่อย” โฮล์มส์เอ่ยขึ้นในระหว่างที่ทอดสายตาลงอ่านรายการ “ยี่สิบสองกิโลสำหรับเครื่องแต่งตัวชุดเดียวอยู่ข้างจะหนักมากพอดู แต่อย่างไรก็ตาม กระดาศเหล่านี้ไม่มีท่าจะบอกให้เรารู้อะไรอีกแล้วละ เราจะไปยังสถานที่เกิดเหตุกันก็ดี”

เมื่อเราออกจากห้องนั่งเล่นนั้น ผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งกำลังยืนรอเราอยู่ตรงทางเดินได้สืบทักเข้ามาหา แล้วเอามือจับชายแขนเสื้อของสารวัตรไว้ หน้าของหล่อนซีดเซียวและฝ่ายผอม ดูกระวนกระวาย เคลื่อนไปด้วยรอยแห่งความเศร้าโศกในเหตุร้ายที่เกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ยิ่งนัก

“ท่านได้ตัวหรือยังคะ ท่านพบหรือยังคะ” หล่อนลนล่ำลึง

“ยังเลย มิสซิสสเตอร์เกอร์ แต่มีสเตอร์โฮล์มส์นี่มาจากลอนดอนเพื่อช่วยเราแล้ว เราจะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้”

“อ้อ ผมเคยพบคุณในพลีมัทที่อุทยานสโมสรรแห่งหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้เองแหละครับ มิสซิสสเตอร์เกอร์” โฮล์มส์พูด

“มิได้ค่ะ คุณเห็นจะจำผิดเป็นแน่”

“แล้วกัน เอ ผมสาบานได้นะครับ วันนั้นคุณสวมชุดแพรสีนกพิราบ มีแถบขนนกกระจอกเทศใช้ไหมล่ะครับ”

“ดิฉันไม่เคยมีเครื่องแต่งตัวอย่างนั้นเลยคะ” หญิงสาวตอบ

“อ้อ ถ้าอย่างนั้นก็เห็นจะผิดตัวเสียแล้วครับ” โฮล์มส์พูดพร้อมกับ

กล่าวคำขอโทษ แล้วเดินตามสารวัตรออกไป เราเดินข้ามทุ่งไปได้สักหน่อยก็ไปถึงหล่มที่เขาพบศพผู้ตาย ที่ริมหล่มเป็นพุ่มเฟิร์ชที่ปรากฏว่าเสื้อของสเตรเกอร์ค้างอยู่นั่นเอง

“ผมเข้าใจว่า คินนั้นเห็นจะไม่มีลม” โฮล์มส์พูด

“ไม่มี แต่ฝนตกหนัก”

“เมื่อเช่นนั้นเสื้อคลุมก็ไม่ได้ถูกพัดปลิวไปปะพุ่มเฟิร์ช แต่ทว่าถูกเอวางไว้ตรงนั้น”

“ถูกแล้ว มันถูกเอวางคลุมไว้บนพุ่มทีเดียว”

“คุณทำให้ผมสนใจมาก ผมสังเกตว่าพื้นดินมีรอยเหยียบย่ำมากทีเดียว รอยเท้ามากมายยากันเประไปหมดตั้งแต่คินวันจันทร์โดยไม่ต้องสงสัย”

“เราได้เอาเสื้อมาวางไว้ข้างๆ ทางนี้ผืนหนึ่ง และเราขึ้นไปยืนบนเสื้อนั้นทุกคน”

“วิเศษ”

“ในถุงนี้มีรองเท้าที่สเตรเกอร์สวมข้างหนึ่ง กับรองเท้าของพิตชรอย ซิมป์สัน ข้างหนึ่ง แล้วก็เกือบเจ้าซิลเวอร์เบลสที่เขาทิ้งแล้วข้างหนึ่งด้วย”

“อา ท่านสารวัตรที่รักของผม คุณเก่งขึ้นมาก!”

โฮล์มส์รับเอาถุงแล้วลงไปในหล่ม เลื่อนเสื้อออกไปทางตอนกลางแล้วก็นอนหงายพาดลงเอามือเท้าคางพิจารณาตุรยโคลนที่เป็นเทือกอยู่ตรงหน้าเขาอย่างพิถีพิถระห์

ในทันใดนั้นเขาพูดขึ้น “ฮัลโล! นี่อะไร”

สิ่งนั้นคือก้านไม้ขีดไฟชุบเทียนไขซึ่งไหม้ไปครึ่งหนึ่งแล้ว เประโคลนเสียนดูแต่แรกเป็นเศษไม้เล็ก ๆ ขึ้นหนึ่งเท่านั้น

“ผมคิดไม่ถึงเลยว่าทำไมผมจึงมองเลยไปเสียได้” สารวัตรพูดสีหน้าไม่ค่อยดี

“มันเห็นไม่ได้เพราะหมกโคลนอยู่นะสิ แต่ผมเห็นมันก็เพราะผมหามันนี่นะ”

“อะไรกัน! คุณหวังว่าจะพบมันหรือ”

“ผมนึกว่าอย่างนั้นแหละ” เขาพูดแล้วหยิบรองเท้าในถุงขึ้นมาเทียบกับรอยที่ปรากฏอยู่บนพื้นดินทุกรอย แล้วเขาเลื่อนขึ้นมายังปากหล่ม เทียวคลานไปตาม

พวงห้อยและพุ่มไม้

“ผมเกรงว่าจะไม่มีรอยต่อไปอีกแล้ว” สารวัตรพูด “ผมได้ตรวจสอบอย่างรอบคอบตลอดระยะร้อยหลายจนทั่วทุกทิศแล้วละครับ”

“จั้นหรือ!” โฮล์มส์พูดพลางลุกขึ้น “ถ้าอย่างนั้นผมก็ไม่ควรจะอวดวิเศษตรวจดูอีก แต่ผมอยากจะเดินข้ามทุ่งไปทางโน้นสักหน้อยก่อนจะคำเพื่อพุ่มนี้ผมจะได้รู้จักทางของผม ส่วนเกือกม้าที่ผมคิดว่าจะพกดติดกระเป๋ไปด้วยเป็นเครื่องหมายโชคลาภ”

พันเอก รอลซึ่งออกเมื่อๆวิธีทำงานอย่างเงียบๆและมีระเบียบของสหายข้าพเจ้าอยู่ควักนาฬิกาพกขึ้นดู “ผมหวังว่าท่านสารวัตรคงกลับไปกับผม” เขาพูด “มีปัญหายุ่งยากหลายข้อที่ผมอยากจะขอคำแนะนำจากคุณสักหน้อย โดยเฉพาะในประการที่ว่าเราควรจะถอนชื่อม้าออกจากการแข่งชิงถ้วยหรือไม่”

“ไม่ต้องถอนหรอกครับ” โฮล์มส์ร้องขึ้นด้วยน้ำเสียงเด็ดขาด “ผมอยากให้คงไว้”

พันเอกค้อมศีรษะคำนับ “ผมดีใจมากที่ได้ฟังความเห็นของคุณ คุณเสร็จจากการเดินแล้วไปพบกับเราที่บ้านเจ้าสเตอร์เกอร์นะ เราจะได้นั่งรถไปที่ตาวีสตอกด้วยกัน”

เขาหันกลับไปกับสารวัตร ส่วนโฮล์มส์กับข้าพเจ้าออกเดินตัดทุ่งไปดวงตะวันเริ่มจ่มลงเบื้องหลังคอกม้าเคเปิดตันแล้ว ทุ่งอันยาวเหยียดเบื้องหน้าเราตาไปด้วยแสงทองซึ่งกำลังเปลี่ยนสีแก่ลงเป็นสีน้ำตาลเมื่อใกล้จะชิงพลบเข้าทุกที แต่ความงามของทัศนียภาพแห่งท้องทุ่งนี้ล้วนเป็นสิ่งที่สูญเปล่าแก่สหายข้าพเจ้าทั้งสิ้น เหตุด้วยเขากำลังจ่มอยู่ในห้วงแห่งความคิดอย่างลึกซึ้งที่สุด

“เรื่องเป็นอย่างนี้ วัตสัน” เขาพูดขึ้นในที่สุด “เราอาจตั้งปัญหาที่ว่าใครฆ่าจอห์น สเตอร์เกอร์ ไว้พลางก่อนก็ได้ มาเพ่งเล็งกันในข้อที่ว่าม้าไปอยู่ที่ไหนเสียก่อน สมมติว่ามันหลุดไปได้ในระหว่างที่เกิดเหตุร้ายหรือภายหลังก็ดี มันจะไปที่ไหนได้เล่า วิสัยม้าตามปกติเป็นสัตว์ที่ชอบอยู่รวมกลุ่ม ถ้ามันหลุดเป็นอิสระ สัญชาตญาณของมันก็คงจะนำมันกลับไปยังคอกคิงส์บีแลนด์ หรือมิฉะนั้นก็เตลิดไปยังคอกเคเปิดตันเป็นอันแน่ มันจะเที่ยวพ่นพ้านอยู่ในทุ่งท่าไม ถ้ามันเที่ยวพ่นพ้านอยู่ในทุ่ง คนเขาก็ต้องเห็นมันแล้ว อีกประการหนึ่งข้อที่ว่าพวกยิปซีคงพาเอามันไปนั้น ก็มีปัญหาว่าเขาจะพาเอามันไปทำไม เวลาได้ยินว่า

เกิดเรื่องเดือดร้อน คนพวกนี้จะอพยพย้ายที่ไปเสมอ เพราะเขาไม่อยากให้ตำรวจเอาตัวไปขึ้นโรงขึ้นศาล เขาจะหวังเอามาเช่นนี้ไปขายก็ไม่ได้ มันจะเป็นการเสี่ยงภัยมาก แล้วก็ได้ประโยชน์อะไรด้วย นี่เป็นข้อที่เห็นได้ชัดทีเดียว”

“ถ้างั้นมันอยู่ที่ไหนล่ะ”

“กันได้พูดแล้วว่ามันต้องกลับไปยังคอกคิงส์ปีแลนด์ หรือมิฉะนั้นก็ไปยังคอกเคเปิลตัน เมื่อมันไม่อยู่ที่คอกคิงส์ปีแลนด์ มันก็ต้องอยู่ที่คอกเคเปิลตัน เราเจอมาถึข้อนี้เป็นบรรทัดฐานที่ใช้ได้ดูหรือว่าจะพาเราไปยังไอสวอเตอร์ได้กล่าวแล้วว่าท้องทุ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่แห้งและแข็งมาก แต่ทว่าเป็นทางที่จะนำไปสู่คอกเคเปิลตัน แกจะเห็นได้จากที่นี้ว่าถัดไปทางโน้นเป็นหล่มยาว ซึ่งคงจะเหอะแอะมากทีเดียวในคืนวันจันทร์ ถ้าสมมติฐานของเราถูกต้อง ก็แปลว่ามั่วต้องข้ามหล่มนั้นไป และนั่นเป็นจุดที่เราควรจะค้นหารอยเท้าของมันดู”

ในระหว่างการสนทนาเรากำลังเดินไปอย่างเร่งรีบทีเดียว ชั่วสองสามนาทีก็พากันไปถึงหล่มดังกล่าว โฮล์มส์ขอร้องให้ข้าพเจ้าเดินไปตามขอบทางซีกขวา ส่วนเขาเดินไปทางซีกซ้าย ข้าพเจ้าเดินไปไม่ถึงห้าสิบก้าวก็ได้ยินเสียงเขาร้องเรียกและเห็นเขาโบกมือให้ข้าพเจ้ากลับไปหาเขา เบื้องหน้าเขามีรอยเท้ามาปรากฏอยู่ในดินอ่อนๆ เป็นทางไปอย่างชัดเจน และเกือบๆ ที่เขาควักออกจากกระเป๋าก็เปรียบกับรอยในพื้นดินนั้นได้สนิท

“เห็นคุณของความคิดคำนึงไหมล่ะ” โฮล์มส์พูด “ลักษณะอย่างนี้แหละที่เกรกอรียังขาดอยู่มาก เราได้คิดคำนึงถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นตามข้อสมมติฐานและสอบหลักฐานได้ถูกต้องแล้ว มา ไปกันต่อไปอีกเถอะ”

เราพากันเดินข้ามหล่มอันรกรุงรังนั้นไปตามทางมั่ววุ่นอันแห้งแข็งราวลึกลึบเส้น พื้นดินก็ลาดลง และเราได้เห็นรอยเท้ามาอีก ครั้นแล้วรอยเท้าเหล่านั้นก็หายไปเป็นระยะทางราวยี่สิบเส้น เราจึงได้เห็นอีกครั้งหนึ่งอยู่ใกล้คอกเคเปิลตันมากที่สุดทีเดียว โฮล์มส์เป็นคนเห็นก่อน เขายืนชี้มือด้วยสีหน้าอันแสดงความมีชัยอย่างเต็มที่ มีรอยเท้าคนปรากฏอยู่ข้างรอยเท้าม้านั้นด้วย

“เอ๊ะ! ก่อนหน้านี้ม้าอยู่แต่ลำพังนี่” ข้าพเจ้าร้องขึ้น

“ถูกละ ก่อนหน้านี้ม้าอยู่แต่ลำพัง อ้าว! อะไรวะนั่นนะ”

อะไรที่ว่านั้นคือรอยเท้าทั้งของคนของม้าเลยวกกลับไปทางทิศที่ไปยังคอกคิงส์ปีแลนด์ โฮล์มส์ถึงแกผิวปาก และเราทั้งสองก็พากันไปตามรอย

ดังกล่าว นัยน์ตาของเขาจ้องจับอยู่ที่รอย แต่ข้าพเจ้าบังเอิญเหลือบไปทางข้างหนึ่งทางออกไปเล็กน้อย เห็นรอยอันเดียวกันนั้นวกกลับไปในทิศตรงกันข้ามอีก

“อันนี้ต้องยกให้แก่ วัตสัน” โฮล์มส์พูดเมื่อข้าพเจ้าชี้ให้เขาดู “ແກ່ทำให้เราไม่ต้องเสียเวลาเดินไกล ซึ่งคงพาเรากลับไปที่นี่อีกนั่นแหละ เราตามรอยนี้ไปเถอะ”

เราไม่ต้องไปไกล รอยนี้ก็ไปสิ้นสุดลงที่ถนนลาดยางซึ่งนำเราไปยังประตูใหญ่ของคอกม้าเคเปิลตัน เมื่อเราเข้าไปใกล้ มีเด็กหนุ่มคนหนึ่งวิ่งออกมาจากประตู

“ที่นี่ไม่ต้องการให้ใครมาพลุกพล่าน” เขาพูด

“ฉันอยากจะถามอะไรสักหน่อย” โฮล์มส์พูดพร้อมกับเอามือล้วงกระเป๋าลើก “พวกรุ่นนี้เข้าถ้าฉันจะมาหานายของเธอ มิสเตอร์ซีลาส บราวน์ นะ ลักราวๆตีห้า จะเข้ามาไปไหม”

“ได้ครับ นายเป็นคนตื่นก่อนใครๆเสมอแหละ แต่นายมาแล้วล่ะครับ จะถามดูเองก็ได้ ไม่ต้องหอรอกครับ ไม่ต้อง ถ้านายเห็นผมรับเงินของท่านเข้า ผมอาจจะอยู่ที่นี้ไม่ได้เสียครับ เอาไว้ทีหลังก็แล้วกันครับ ถ้าวานจะกรุณา”

ในขณะที่โฮล์มส์หย่อนเหรียญครึ่งคราวน์กลับคืนลงกระเป๋าลือตามเดิม มีชายสูงอายุน้ำตาเหี่ยมเกรียมคนหนึ่งเดินแกว่งไม้เท้าออกมาจากประตู

“อะไรกัน ดอร์สัน” เขาร้องถาม “มาซุบซิบอะไรกันที่นี่! ไปทำงานของแกละ คุณเล่าจะต้องทำอะไรที่นี่”

“ผมอยากจะพูดกับท่านสักสิบนาทีเท่านั้นแหละขอรับ” โฮล์มส์พูดอย่างนอบน้อมและอ่อนหวานที่สุด

“ผมไม่มีเวลาจะพูดกับใครๆที่ไม่เป็นงานเป็นการ เราไม่ต้องการคนแปลกหน้าที่นี้ ไปเสียเถอะคุณ ประเดี๋ยวคุณอาจถูกหมาไล่กัดเอาก็ได้”

โฮล์มส์ชะโงกหน้าออกไปกระซิบอะไรอย่างหนึ่งที่หูของคนฝึกม้า เขาสะดุ้งผิง หน้าแดงก่ำ

“ไม่จริง!” เขาร้องลั่น “โกหก! โกหกอย่างสิ้นดี!”

“ดีมาก! เราจะพูดกันในที่เปิดเผยนี้หรือจะไปพูดกันในที่รโหฐานของท่าน”

“โอ ถ้าคุณอยากจะเข้ามาก็ได้”

โฮล์มส์ยิ้ม “มันจะไม่ทำให้แกต้องเสียเวลารอนานกว่าสองสามนาทีหรอก วัตสัน” เขาพูด “ตอนนี้ผมพร้อมที่จะไปกับท่านแล้วครับ มิสเตอร์บราวน์”

เขาหายเข้าไปถึงยี่สิบนาทีเต็มๆ จนแสงทองแปรเป็นสีเทาหมกมัว ลึนเซิงแล้ว โฮล์มส์กับคนฝึกม้าจึงได้กลับออกมา ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นการเปลี่ยนแปลงในสีหน้าจะเกิดขึ้นภายในเวลาอันรวดเร็วอย่างซีลัส บราวน์ นี่เลยหน้าของเขาซีดเซียวราวกับขี้เถ้า เหงื่อเม็ดโป้งๆ ปรากฏอยู่เต็มหน้าผาก มือสั่น ดกๆ จนไม่ถึงนั้นสั้นไหวเหมือนกิ่งไม้ที่ต้องลม กิริยาอาการอันเกรี้ยวกราด ก็หายไปหมด เขาเดินตามสหายของข้าพเจ้าต้อยๆ ออกมาเหมือนสุนัขติดตาม นายคนนั้น

“ผมจะทำตามคำสั่งของคุณ มันจะต้องเป็นไปตามคุณสั่ง” เขาพูด

“ต้องไม่ให้พลาดทีเดียวนา” โฮล์มส์พูด พลังเหลือวไปยังเขา ซีลัส บราวน์ กะพริบตาปริบๆ เพราะอ่านสายตาคูหาของโฮล์มส์ออก

“โอ ไม่พลาดหรอกคุณ มันจะพลาดไม่ได้เป็นอันขาด มันจะต้องไปอยู่ที่นั่น ผมควรจะเปลี่ยนมันเสียก่อนหรือไม่ต้อง”

โฮล์มส์หยุดคิดนิดหนึ่งแล้วหัวเราะออกมาด้วยเสียงอันดัง “ไม่ ไม่ต้อง” เขาพูด “ผมจะจดหมายมาบอกท่านเอง อย่าออกลูกไม้หนา มิฉะนั้นละก็...”

“โอ เชื่อมผมเถอะครับ คุณจะวางใจผมได้อย่างแน่นอน!”

“ในวันนั้นท่านต้องจัดการให้เหมือนกับมันเป็นของท่านทีเดียวนะ”

“ไว้ใจผมเถอะครับ”

“เออละ ผมก็คิดว่าจะวางใจได้ พรุ่งนี้ผมจะมีจดหมายมาถึงท่าน” พูดแล้วเขาก็หันกลับโดยไม่แยแสต่อมืออันสั้นเทาที่ยื่นออกมาให้เขาสัมผัส ครั้นแล้วเขาก็พากันบ่ายโฉมหน้ากลับไปยังคิงส์ปีแลนด์

“กันไม่ค่อยจะได้พบคนที่มิลักษณะเกรี้ยวกราด เจ้าเล่ห์ และซื่อลาด ปนกันอย่างบริบูรณ์ยิ่งไปกว่าเจ้าพระเดชพระคุณซีลัส บราวน์ คนนี้เลย” โฮล์มส์ กล่าวในขณะที่เราเดินไปด้วยกัน

“ม้ายู่กับเขานั่นหรือ”

“นั่นสิ เขาพยายามจะปิดบัง แต่กันสาธยายให้เขาฟังถึงการกระทำของเขาในตอนเช้าวันนั้นอย่างตรงใจเฟง จนทำให้เขาเชื่อแน่ว่ากันเฝ้าดูเขาอยู่ ตอนนั้น แก่ได้สังเกตนิ้วหัวแม่มือรูปจัตุรัสในรอยเท้าของเขาไหมล่ะ นั่นแหละ

รับกันกับรองเท้าของเขาละ อีกประการหนึ่งคนที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าเขาคงไม่กล้าทำอย่างนี้หรอก กันสาธยายให้เขาฟังถึงการที่เมื่อเขาตื่นออกมาเป็นคนแรกตามธรรมเนียมของเขาแล้ว ก็ได้สังเกตเห็นม้าแปลกตัวหนึ่งพ่นพ่านอยู่ในทุ่ง เขาจึงออกไปดู แล้วรู้สึกประหลาดใจเมื่อจำได้จากรอยแค้นที่หน้าของมันว่าเป็นม้าตัวเก็งนั่นเอง จึงทำให้รู้สึกขึ้นในเวลานั้นว่าเป็นโชคเหมาะเคราะห์ดีที่กระไรที่บันดาลให้ม้าตัวเดียวที่จะเลี้ยงตัวที่เขาถือหางอยู่ได้มาตกอยู่ในเงื้อมมือของเขาแล้ว กันสาธยายต่อไปถึงความคิดครั้งแรกของเขาว่าจะพาม้ากลับไปยังคอกคิงส์ปีแลนด์ ครั้นแล้วกลับทวนคิดขึ้นได้ว่าเขาอาจจะซ่อนม้าตัวนี้ไว้จนพันวันแข่งได้อย่างไร เขาถึงได้พามันกลับไปยังคอกเคเบิลตันและซ่อนมันไว้ เมื่อกันเล่าให้เขาฟังหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว เขาก็ก้มจามและคิดแต่จะหาทางหลีกเลี่ยงให้พ้นผิดถ่ายเดียว”

“แต่คอกของเขาถูกตรวจค้นหมดแล้วไม่ใช่หรือ”

“มันจะยากอะไรสำหรับคนที่ชำนาญในการปลอมม้าอย่างเขา”

“แต่แกไม่กลัวหรือที่จะปล่อยม้าให้คงอยู่ในเงื้อมมือของเขาตอนนี้ เพราะเขาอาจจะทำอันตรายมันเสียก็ได้”

“เพื่อนยากเอ๋ย เขาจะระวังมันดั่งแก้วตาเสียอีก เขารู้ดีว่าความหวังที่จะได้รับการลดหย่อนผ่อนผันย่อมอยู่ที่การทำให้มันปลอดภัยเท่านั้น”

“กันไม่รู้สิกว่าพันเอก รอสจะเป็นคนลดหย่อนผ่อนผันนักไม่ว่าในกรณีใด ๆ”

“ปัญหาเรื่องนี้ไม่ได้อยู่ที่พันเอก รอสหรอก วัตสัน กันเดินตามวิธีการของกัน และบอกเขามากบ้างน้อยบ้างตามแต่กันจะเลือก นั่นแหละเป็นความได้เปรียบของทางเซลยัคกี้ แกจะได้สังเกตเห็นหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่กันรู้สิกว่ากิริยาอาการของตาพันเอกติดจะตรงไปตรงมาง่าย ๆ อยู่เหมือนกัน ตอนนี้กันอยากจะเล่นตลกกับตาพันเอกสักหน่อย แกอย่าเอ๋ยถึงเรื่องม้ากับเขานะ วัตสัน”

“ได้ กันจะไม่เอ๋ยถึงอย่างแน่นอน เว้นแต่แกจะอนุญาต”

“อย่างไรก็ตาม นี่เป็นเรื่องย่อยเท่านั้นเมื่อเปรียบกับปัญหาที่ว่าคนฆ่าจอห์น สเตรเกอร์ เป็นใคร”

“แกจะชะมัดเขม่นให้ได้เรื่องใหม่”

“ตรงกันข้าม คินนี่เรากลับลอนดอนกันเถอะ”

ข้าพเจ้าอ้างต่อคำของสหายไปแล้ว เรามาอยู่ในเดวอนเซอร์เพียงสองสาม ชั่วโมง แล้วเขาก็ล้มการสอบสวนที่ได้เริ่มอย่างดงามไปเสียเช่นนี้ เป็นการเหลือวิสัยที่ข้าพเจ้าจะคิดเห็นได้ทีเดียว เราไม่ได้พูดอะไรกันอีกเลยจนกลับไปถึงบ้านของคนฝึกม้า ซึ่งพันเอกกับสารวัตรกำลังรอเราอยู่ในห้องรับแขก

“ผมกับเพื่อนจะกลับรถขบวนเที่ยงคืนวันนี้” โฮล์มส์พูด “เราได้สูดอากาศบริสุทธิ์ในทุ่งดาร์ตมัวร์ของท่านเป็นอันดีแล้ว”

สารวัตรลืมาโพล่ง ส่วนพันเอกทำปากเบะ “คุณล้มความคิดที่จะจับคนฆ่าสเตรเกอร์ให้ได้เสียแล้วหรือ” เขาพูด

โฮล์มส์ยกไหล่ “ยากเหลือเกินครับเรื่องนี้” เขาพูด “แต่อย่างไรก็ตาม ผมมีหวังทุกประการที่จะให้ม้าของท่านได้เข้าแข่งในวันอังคาร ขอให้ท่านเตรียมคนขี่ไว้ให้พร้อมเถิดครับ อ้อ ผมอยากจะขอถ่ายรูปถ่ายของมิสเตอร์จอห์น สเตรเกอร์ ลักหน่อย”

สารวัตรหยิบเอารูปถ่ายรูปหนึ่งออกจากช่องในกระเป๋ายื่นส่งให้เขา

“ท่านสารวัตรของผม คุณเคยเห็นความต้องการของผมได้ถูกต้องทุกอย่าง ถ้าคุณจะกรุณารอผมอยู่ที่นี้สักครู่ ผมจะไปสอบถามอะไรกับคนรับใช้สักข้อหนึ่ง รอสักประเดี๋ยวนะครับ”

“ผมต้องพูดว่าผมออกจะผิดหวังในที่ปรึกษาจากลอนดอนของเราอยู่” พันเอก รอสพูดโพล่งออกมาเมื่อสหายข้าพเจ้าออกจากห้องไป “ผมไม่เห็นที่เราได้คืบหน้าไปอย่างไรเลยตั้งแต่เขามา”

“อย่างน้อยที่สุดท่านก็ได้คำยืนยันของเขาว่าม้าจะได้เข้าแข่ง” ข้าพเจ้าพูด

“จริง ผมได้คำยืนยัน” พันเอกพูดพร้อมกับยกไหล่ “แต่ผมอยากจะได้อีกมากกว่า”

ข้าพเจ้าขยับปากจะกล่าวแก้แทนเพื่อนต่อไปอีก ก็พอดีเขากลับเข้ามาในห้อง

“ที่นี่ ท่านสุภาพบุรุษ” เขากล่าว “ผมพร้อมที่จะไปตาวีสตอกละครับ”

เมื่อเราก้าวขึ้นรถ เด็กโรงม้าคนหนึ่งเป็นคนเปิดประตูรถให้เรา ความคิดอย่างหนึ่งดูเหมือนจะผุดขึ้นแก่โฮล์มส์ในปัจจุบันทันด่วน เพราะเขาชะโงกหน้าออกไปรั้งชายแขนเสื้อของเด็กหนุ่มไว้

“มีแกะสองสามตัวอยู่ในลาน” เขาพูด “ใครเป็นคนดูแล”

“ผมเองขอรับ”

“ในช่วงหลังนี้เธอได้สังเกตอะไรผิดปกติในหมู่แกะบ้างไหม”

“ก็มีบ้างขอรับ แต่ไม่สำคัญเท่าใดนัก คือมีแกะสามตัวเกิดอาการไปขอรับ”

ข้าพเจ้าสามารถจะเห็นได้ว่าโฮล์มส์ได้รับความพอใจอย่างที่สุด เพราะเขาหัวร่อคิกอยู่ในคอแล้วก็มียออยู่ไปมา

“สองไกลทีเดียว วัตสัน สองไกลมากทีเดียว!” เขาพูดพลางสะกิดแขนข้าพเจ้า “เกรกอรี ผมขอแนะนำให้คุณเอาใจใส่กับโรคประหลาดในหมู่แกะสักหน่อย นี่แน่ะคนขับ ออกรถได้แล้วละ!”

พันเอก รอสยังคงมีสีหน้าซึ่งแสดงให้เห็นว่าดูถูกความสามารถของเพื่อนข้าพเจ้าเต็มที่ แต่ข้าพเจ้าเห็นสีหน้าของสารวัตรแสดงความเอาใจใส่เป็นอย่างมาก

“คุณคิดว่านั่นเป็นข้อสำคัญหรือ” เขาถาม

“สำคัญมาก”

“มีอะไรอีกไหมที่คุณปรารถนาให้ผมใส่ใจ”

“มีความผิดปกติของสุนัขในตอนกลางคืนนั้นอย่างไร”

“สุนัขไม่ได้ทำอะไรเลยในตอนกลางคืน”

“นั่นแหละเป็นความผิดปกติละ” เซอร์ลีโอ โฮล์มส์ กล่าว

ต่อหน้าอีกสัปดาห์ โฮล์มส์กับข้าพเจ้าก็นั่งรถไฟไปยังวินเชสเตอร์อีกเพื่อดูการแข่งขันม้าชิงถ้วยเวสเซกซ์ โดยการนัดหมาย พันเอก รอสได้ไปพบเราที่สถานี แล้วเราก็นั่งรถม้าของเขาไปยังสนามม้าถัดตัวเมืองไป สีหน้าของพันเอกเคร่งขรึมและกิริยาอาการเย็นชาเป็นอย่างยิ่ง

“ผมยังไม่ได้วิ้วแววม้าของผมเลย” เขาพูดขึ้น

“ผมคาดว่าท่านคงรู้จักมันดีนะครับถ้าได้เห็นมัน” โฮล์มส์ถาม

พันเอกแสดงอาการขัดเคือง “ผมเลี้ยงม้าแข่งมาตั้งยี่สิบปี ไม่เคยถูกถามอย่างนี้มาก่อนเลย” เขาพูด “เด็กอมมือก็รู้จักเจ้าซิลเวอร์เบลล์ หน้าเด่นสีขาวกับขาหน้าต่าง”

“เขาต่อรองกันอย่างไรครับ”

“อ้อ ก็ชอบกลอยู่ เมื่อวานนี้คุณจะเล่นได้ถึงสิบห้าต่อหนึ่ง แต่แล้ว

การต่อรองก็ลดลงทุกที จนเดี๋ยวนี้สามต่อหนึ่งก็แทบไม่ได้”

“ฮีม!” โฮล์มส์อุทาน “คนเห็นจะรู้จักกันแซดไปแล้วละครับ!”

เมื่อรถเข้าไปในบริเวณใกล้แกรนด์สแตนด์ ข้าพเจ้าเห็นรายการบนป้ายกระดานว่าดังนี้

เที่ยวชิงถ้วยเวสเซกซ์

ม้าอายุ ๔-๕ ปี รางวัลตัวละ ๕๐ ปอนด์

กับที่หนึ่ง ๑,๐๐๐ ปอนด์ ที่สอง ๓๐๐ ปอนด์ ที่สาม ๒๐๐ ปอนด์

ระยะใหม่ (๑ ไมล์ ๕ เฟอ์ลอง)

๑. เดอะนิโกร ของมิสเตอร์ฮีท นิวตัน (เสื้อสีอบเชย หมวกแดง)

๒. บูจิลิสต์ ของพันเอก วอร์ดลอร์ (เสื้อฟ้าสลับดำ หมวกชมพู)

๓. เดสโบโรห์ ของลอร์ดแบควอเตอร์ (แขนเสื้อสีเหลือง หมวกเหลือง)

๔. ซิลเวอร์เบลช ของพันเอก รอส (เสื้อแดง หมวกดำ)

๕. ไอร์ริส ของดยุกแห่งบัลมอรัล (เสื้อริ้วเหลืองดำ)

๖. รัสเปอร์ ของลอร์ดซิงเกิลฟอร์ด (แขนเสื้อดำ หมวกม่วง)

“เราคัดชื่อม้าของเราอีกตัวหนึ่งออก และหวังในคำของคุณทั้งหมด”
พันเอกพูด “อ้าว อะไรละนั่น เจ้าซิลเวอร์เบลชกลับเป็นตัวเต็งอีกหรือ”

“ซิลเวอร์เบลช หัวต่อสี่!” เสียงคนในสังเวียนร้องตะโกน “ซิลเวอร์เบลช
หัวต่อสี่! เดสโบโรห์ สิบห้าต่อห้า! หัวต่อสี่ในสนาม”

“ม้าเข้าแข่งครบทุกตัว!” ข้าพเจ้าร้องขึ้น “หกตัวด้วยกันนั่นแหละ”

“หกตัว! นั่นม้าของผมนี่เข้าแข่งด้วยนะสิ!” พันเอกร้องด้วยความตื่นเต้น
“แต่ผมไม่เห็นมันนี่ สีเสื้อของผมยังไม่ได้ผ่านไปแล้ว”

“ผ่านไปห้าแล้ว นี่ใช่ไหมล่ะ”

ในขณะที่ข้าพเจ้าพูด ม้าพยศตัวหนึ่งก็เต็นออกมาจากบริเวณที่ซึ่งน้ำหนักริงเหยาๆ ผ่านเราไป คนที่สวมเสื้อสีแดงกับหมวกดำของคอกพันเอกที่รู้จักกันดี

“นั่นไม่ใช่ม้าของผม” เจ้าของร้องขึ้น “ตัวนี้ไม่มีขนขาวที่ตัว คุณเล่นแบบไหนกันนี้ มิสเตอร์โฮล์มส์”

“ไหน ไหน ดูทีหรือว่ามันวิ่งยังงี้” เพื่อนข้าพเจ้าพูดโดยไม่สะทก-

สะท้าน เขาใช้กล้องสนามของข้าพเจ้าส่องดูเป็นเวลาสองสามนาที “วิเศษ ! ออกดีเสียด้วย !” เขาร้องขึ้น “มาแล้ว มาตามทางโค้งแล้ว !”

จากที่จอดรถเราเห็นมัววิ่งได้ถนัดทีเดียวเมื่อมาเข้าทางตรง ม้าหกตัววิ่งติดกันมาเป็นแพจนแทบจะปูพรมได้ แต่พอถึงกึ่งทางสี่เหลี่ยมของคอก เเคเปิดตาก็ล้าหน้าออกมา ก่อนจะถึงเรามาเดสโบโรห์เร่งหนัก แต่ม้าของ พันเอกหะสิ่งพรวดออกมา ผ่านป้ายชนะห่างจากคู่แข่งชั้นถึงหกช่วงตัว ส่วนม้าไอริชของดยุกแห่งบัลมอรัลเข้าตำแหน่งที่สามในระยะห่าง

“เที่ยวนี้เป็นของผมนะจริง ๆ นะแหละ” พันเอก รอสหลุดปากออกมาได้พร้อมกับยกมือชี้ตา “ผมขอสารภาพว่าจับต้นชนปลายไม่ติดเลย คุณจะปล่อยให้มันเป็นความลับไปถึงไหน มิสเตอร์โฮล์มส์”

“อ้อ ท่านจะได้ทราบทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอย่างอื่นแน่ ท่านพันเอก ไปดูม้าด้วยกันเถอะครับ นี่แน่ะ อยู่” เขากล่าวต่อในขณะที่เราฝ่าฝูงคนเข้าไปยังบริเวณที่ขังน้ำหนัก ซึ่งอนุญาตแต่เฉพาะเจ้าของม้ากับเพื่อนฝูงเท่านั้น “ท่านลองเอาเหล้าเช็ดหน้าเช็ดขามันดูซิครับ จะเห็นว่ามันเป็นตัวเดียวกับเจ้าซิลเวอร์เบลซนั่นแหละ”

“คุณทำเอาผมใจหายนั่นแหละ !”

“ผมพบมันตกอยู่ในมือของคนปลอมม้าคนหนึ่ง เลยถืออิสระปล่อยให้มันเข้าแข่งทั้งอย่างนี้”

“อา คุณที่รักของผม คุณทำได้อย่างน่าอัศจรรย์มาก ม้าสมบูร์นดีทีเดียว มันไม่เคยสมบูร์นยิ่งไปกว่านี้เลย คุณทำบุญคุณให้แก่ผมเป็นอย่างมากที่เอาม้าตัวนี้มาได้ แต่ผมจะรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณยิ่งขึ้นไปอีกถ้าคุณจะช่วยตัวไอ้ผู้ร้ายที่ฆ่าจอห์น สเตรเกอร์ ได้”

“ผมจับได้แล้วครับ” โฮล์มส์ตอบเรียบ ๆ

ทั้งพันเอกและข้าพเจ้าต่างจ้องมองเขาอย่างพิศวง “คุณได้ตัวแล้ว ! มันอยู่ที่ไหนล่ะ”

“อยู่ที่นี่”

“ที่นี่ ! ไหนล่ะ”

“อยู่ในกลุ่มพวกเราขณะนี้แหละ”

พันเอกหน้าแดงด้วยความโกรธ “ผมรู้สึกดีทีเดียวว่าผมเป็นหนี้บุญคุณ

คุณอยู่ มิสเตอร์โฮล์มส์” เขาพูด “แต่กระนั้นผมก็ต้องถือว่าการพูดของคุณเป็นการพูดตลกที่เลวมาก หรือเป็นการสบประมาท”

เชอร์ล็อก โฮล์มส์ หัวเราะก๊าก “ผมขอรับรองครับว่าผมจะตั้งใจเอาท่านไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมนั้นหาไม่ได้” เขาพูด “ผู้ร้ายตัวจริงที่ฆ่าจอห์น สเตรเกอร์ ยืนอยู่ข้างหลังท่านนั่นแหละครับ!” เขาพูดพลางก้าวไปเอามือตบคอม้า “ม้า!” ทั้งพันเอกและข้าพเจ้าร้องขึ้นพร้อมกัน

“ครับ ม้า” เขาตอบ “ความผิดของมันเป็นคงจะลดหย่อนลงไปมากถ้าผมจะพูดว่า มันทำไปในฐานป้องกันตัวหรือครับ และจอห์น สเตรเกอร์ นั้นเป็นคนที่ไม่ควรจะได้รับความไว้วางใจจากท่านเลย อ้อ นั่นเสียงกระดิ่งสัญญาณ ผมจะต้องไปแทงม้าเอาล้าไฟเล็ก ๆ น้อย ๆ อีกสักเที่ยวหนึ่งก่อน เอาไว้เวลาเหมาะกว่านี้ผมจะอธิบายให้ฟังอย่างเต็มที่ทีเดียวครับ”

ข้ากลับยังลอนดอนเย็นวันนั้นเราเลือกที่นั่งได้ตรงมุมแห่งหนึ่งในรถฟ่วงรถไฟชนิดนั่งสบาย ข้าพเจ้าอยากจะทำให้การเดินทางของเรานั้นสั้นมากสำหรับพันเอก รอสกับข้าพเจ้าด้วย เพราะเราต่างก็เพลินฟังการบรรยายของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ ไปตลอดทางเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ คอกฝึกม้าที่ทุ่งดาร์ตมัวร์ ในคืนวันจันทร์กับวิธีที่เขาคลี่คลายมันออกสู่ความสว่างนั้น

“ผมขอสารภาพ” เขาพูด “ว่าความเห็นใดๆที่ผมสร้างขึ้นจากรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นผิดหมด ถ้าข่าวหนังสือพิมพ์ไม่ซับซ้อนไปด้วยรายละเอียดอย่างอื่นๆ ที่เคลือบคลุมหลักฐานอันแท้จริงไปเสียหมดอย่างนี้แล้ว ก็นับว่าให้แนวคิดดีมาก ผมไปยังเดวอนเชอร์ด้วยความยึดมั่นว่าพิศขรอย ชิมบี้สันเป็นผู้ร้ายที่แท้จริง แม้ว่าหลักฐานที่จะประจักษ์ชัดยังไม่บริบูรณ์ก็ดี

“ในระหว่างที่ผมนั่งรถไฟถึงบ้านของคนฝึกม้านั่นเอง ประเด็นสำคัญอย่างยิ่งยวดเกี่ยวกับแกงกะหรี่เนื้อแกะก็เกิดแก่ผม ท่านคงจำได้ว่าเมื่อท่านกับใครๆ ลงมาจากรถหมดแล้ว ผมยังนั่งเหม่อสติลอยอยู่ ตอนนั้นแหละครับผมกำลังนึกประหลาดใจตนเองว่าทำไมถึงได้มองเลยร้อรอยที่เห็นได้งายนี้เสียก็ไม่ทราบ”

“ผมสารภาพว่า” พันเอกพูด “จนเดี๋ยวนี้ผมก็ยังมองไม่เห็นว่ามันช่วยเราได้อย่างไร”

“มันเป็นเปลาะแรกในห้วงเหตุผลของผม ผินผวนนั้นไม่ใช่ไม่มีรส

กลิ่นของมันไม่รุนแรงก็จริง แต่ก็รู้สึกได้ถ้าเอาผสมกับอาหารธรรมดา เห็นจะไม่พ่นให้คนกินจับได้เป็นแน่ แล้วก็คงจะไม่กินต่อไป การทำให้เป็นแกงกะหรือนั้นแหละครับจะกลบเกลื่อนรสของผืนผงได้เป็นอย่างดี เห็นจะเป็นไปไม่ได้เลยที่ชายแปลกหน้าคนนี่คือพิตชรอย ชิมบัสัน จะบันดาลให้ครอบครัวของคนผิวกมำทำแกงกะหรี่ปั่นเลี้ยงกันในคืนนั้น และถ้าจะว่าเป็นคราวบังเอิญก็นับว่าเป็นการบังเอิญอย่างใหญ่หลวงทีเดียวแหละครับ ที่จำเพาะจะให้เขาเผอิญพกผืนผงมาในคืนที่เผอิญเขาทำแกงกะหรี่ปั่นกัน ซึ่งจะกลบกลืนรสของมันได้เสียด้วย นั่นเป็นข้อคิดเห็นไม่ได้เลยทีเดียว เพราะฉะนั้นชิมบัสันจึงเป็นอันพันพันระแห่งรูปคดีไป ความสนใจของเราจึงตกอยู่ที่สเตอร์เกอร์กับภริยา ซึ่งเป็นคนสองคนเท่านั้นที่จะเลือกทำแกงกะหรี่ปั่นเป็นอาหารค่ำได้ในคืนนั้น ผืนผงคงจะใส่ลงในซามที่เขาตักไว้ต่างหากสำหรับเด็กที่คอกมำ เพราะคนอื่นๆ กินเหมือนกันก็ไม่เห็นเป็นไร เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ใครในสองคนนี่เล่าเป็นคนแอบเอาผืนใส่โดยหญิงรับใช้มิได้เห็น

“ยังไม่ทันจะตัดสินใจในปัญหานี้ได้ ผมก็ถูกคิดถึงความสำคัญในความเงียบของสุนัขขึ้นมา เพราะว่าการอนุমানเหตุผลอย่างหนึ่งได้ถูก ย่อมจะพาดพิงไปถึงเหตุผลอย่างอื่นด้วยเสมอ พฤติการณ์ของชิมบัสันบอกให้ผมทราบว่ามีสุนัขอยู่ที่คอกมำตัวหนึ่ง แต่ถึงกระนั้นเวลามีใครเข้ามาเฝ้าไป สุนัขก็ไม่เฝ้ากัทำให้เด็กสองคนที่นอนอยู่ในโรงนั้นตื่น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผู้ที่เข้ามาในตอนดึกจะต้องเป็นใครคนหนึ่ง ที่สุนัขรู้จักดีนั่นเอง

“ผมมั่นใจหรือเกือบจะมั่นใจอยู่แล้วว่าจอห์น สเตอร์เกอร์ นั้นแหละเป็นคนลงไปที่คอกมำในตอนดึกและเอาเจ้าซิลเวอร์เบลชออกไป เขาทำเช่นนั้นเพื่อประสงค์อะไร เห็นจะเป็นความประสงค์อันไม่สุจริตเป็นแน่ ถ้ามิฉะนั้นเขาจะวางยาเบื่อเด็กคอกมำของเขาเองทำไม แต่ถึงกระนั้นผมก็ยังไม่ทราบว่าเพื่ออะไร ก่อนหน้านั้นเคยมีคดีคนผิวกมำหวังจะเอารวยโดยวางเดิมพันม้าตัวอื่นที่ไม่ใช่ของตัวเอง แล้วก็นำม้าของตัวเองให้ชนะด้วยเล่ห์กระเท่ห์โกงๆ บางทีก็ใช้คนขึ้นขี่ บางทีก็ใช้วิธีที่แน่นอนและกระมิดกระเมี้ยนกว่า ในเรื่องนี้จะป็นวิธีใดเล่า ผมหวังว่าสิ่งของในกระเป๋าของเขาอาจจะช่วยให้ผมตะล่อมประเด็นสุดท้ายให้เข้ารูปบ้างก็ได้

“และก็เป็นอย่างคาด ท่านคงไม่ลืมมีดลักษณะแปลกประหลาดที่

สเตอร์เกอร์กำอยู่ในมือเมื่อเวลาตายนะครับ เป็นมิดที่คนดี ๆ เขาคงไม่เลือกใช้ เป็นอาวุธแฉ่อย่างที่เหมาะกับตัวมันบอก มันเป็นมิดที่เหมาะเขาใช้ในการฆ่าตัดที่เรียกกันว่าศัลยกรรมนั้นแหละ และคืนนั้นเขาก็เอาไปจะใช้ทำการฆ่าตัดเช่นเดียวกัน โดยความสันตจิตเจตนาในเรื่องแข่งฆ่าอย่างกว้างขวาง ท่านคงจะต้องรู้สินะครับ พันเอก รอส ว่าเราอาจเชือดเอ็นที่ขามาโดยไม่ให้ปรากฏร่องรอย แม้แต่น้อยเลยก็ได้ แม้ที่ถูกกระทำเช่นนี้จะเกิดความพิการเล็กน้อย ซึ่งจะทำให้ข้อเท้าในเวลาวิ่ง หรืออาจมีอาการเหมือนเป็นโรคข้ออักเสบก็ได้ แต่จะไม่มีใครรู้เลยว่าเป็นกลโกงอย่างหนึ่ง”

“โอ้วร้ายร้าย! โอ้จัญไร!” พันเอกร้องด่า

“ตรงนี้เรามีข้ออธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดจอห์น สเตอร์เกอร์ จึงเอามาออกไปกลางทุ่ง มารู้ยั้งนี้คงส่งเสียงให้คนอื่นรู้เป็นแน่เมื่อถูกลงมิด เพราะฉะนั้นจึงเป็นการจำเป็นจะต้องเอามันออกไปกลางแจ้งเป็นธรรมดาอยู่เอง”

“ผมถูกตบตบอย่างบัดซบ!” พันเอกร้อง “มีน้ำเล่า มันถึงต้องใช้เทียนไขและจุดไฟ”

“นั่นแหละครับ ไม่ต้องสงสัยเลย ในการตรวจดูข่าวของของเขา ผมบังเอิญเคราะห์ดีที่ได้พบ ไม่แต่วิธีการประกอบอาชญากรรมเท่านั้น ข้ายังได้พบมูลเหตุจูงใจด้วย โดยวิธีขุดคุ้ยท่านคงทราบดีว่า คนเราย่อมไม่พกใบชำระเงินของคนอื่นไว้ตามกระเป๋าทนเลย เราเกือบทุกคนมีธุระที่จะต้องชำระหนี้สินของเราพออยู่แล้ว เพราะฉะนั้นผมจึงลงความเห็นทันทีว่า สเตอร์เกอร์ดำเนินความเป็นอยู่สองภาคและมีที่อยู่อีกแห่งหนึ่ง ลักษณะของใบส่งของนั้นแสดงว่ามีผู้หญิงเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ทั้งเป็นหญิงที่ฟุ้งเฟ้อพอๆ แม้ท่านจะปล่อยอิสระแก่คนรับใช้ของท่านสักเพียงใด เขาก็คงคาดหวังได้ยากเต็มทีว่าเขาจะซื้อเสื้อผ้าให้ลูกเมียของเขาได้ในราคาชุดละตั้งยี่สิบกิ้นเช่นนี้ ครั้นผมลองถามมิลลิสสเตอร์เกอร์ในเรื่องเครื่องแต่งตัวโดยไม่ให้หล่อนรู้ ก็ได้ความว่าเครื่องแต่งตัวชุดนั้นหาถึงมือหล่อนไม่ ผมจึงจดตำบลที่อยู่ห่างทำเครื่องแต่งตัวผู้หญิงนั้นไว้ และรู้สึกว่าการผมแฉ่ถามพร้อมด้วยรูปถ่ายของสเตอร์เกอร์ด้วย ผมก็อาจจะเปิดโปงตัวดาร์บีเชอร์ได้อย่างง่ายดายทีเดียว

“นับจากเวลานั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็แจ่มแจ้ง คือสเตอร์เกอร์พาไปยังหล่มที่จะไม่มีใครเห็นแสงเทียนของเขาได้ ส่วนซิมป์สันในตอนที่ยืนหนีได้ทั้งผ้า

พันคอไว้ แล้วสเตอร์เกอร์เก็บเอาติดมือไปด้วยความคิดอย่างหนึ่ง ชะรอยจะเป็นว่าเขาอาจจะใช้ผูกขามาก็ได้ เมื่อเขาอยู่เบื้องหลังม้าภายในหล่มนั้น เขาก็จุดไฟขึ้น แต่เจ้าซิลเวอร์เบลซเกิดตกใจในแสงสว่างนั้น และโดยสัญชาตญาณอันแปลกประหลาดตามวิสัยสัตว์ มันรู้สึกว่ายักษ์จะมาถึงมันก็พยศและติด เกือกเหล็กของมันจึงโดนหน้าผากของสเตอร์เกอร์เข้าเต็มรัก ทั้งที่ฝนตกเขาก็ถอดเสื้อคลุมออกเพื่อจะได้ทำงานของเขาได้ถนัด เพราะฉะนั้นในตอนที่เขาล้มลงมิตของเขาจึงบาดเข้าที่ต้นขา ที่ผมเล่ามานี้แจ่มแจ้งไหมครับ”

“อัศจรรย์!” พันเอกร้องขึ้น “อัศจรรย์! ราวกับคุณไปอยู่ที่นั่นมาเองทีเดียว”

“การสอบสวนเปลาะสุดท้ายของผมเป็นห่วงที่ยาวมาก ผมเกิดสะดุดความคิดว่า คนที่ลาตอย่างสเตอร์เกอร์คงไม่ทำงานเชือดเอ็นอันเป็นงานละเอียด เช่นนี้โดยไม่ทดลองเสียก่อนเป็นแน่ เขาจะทดลองกับอะไรได้เล่า นัยน์ตามมองเห็นเกาะจึงสอบถามขึ้น ซึ่งได้ความที่เดียวว่าข้อสันนิษฐานของผมถูกต้อง”

“คุณอธิบายเรื่องนี้ได้แจ่มแจ้งอย่างบริบูรณ์ทีเดียว มิสเตอร์โฮล์มส์”

“เมื่อผมกลับถึงลอนดอนได้แวะไปที่ห้างทำเครื่องแต่งตัวผู้หญิง เขาก็จัสเตอร์เกอร์ได้ทันทีในฐานะลูกค้าขาใหญ่ในนามของดาร์บีเชอร์ ผู้มีภริยาแม่แปรงที่ชอบเครื่องแต่งตัวอย่างดีมีราคาเสียจริงๆ ผมไม่สงสัยเลยว่าแม่คนนี้คงครอบสเตอร์เกอร์เสียจนหนึ่งไปด้วยหนี้สิน จึงทำให้เขาเกิดความคิดทำการทุจริตขึ้น”

“คุณอธิบายทุกสิ่งทุกอย่างหมดแล้ว” พันเอกพูด “แต่ยังขาดอีกอย่างหนึ่งคือคุณพบม้าอยู่ที่ไหน”

“อ้อ มันไปตกอยู่กับเพื่อนบ้านของท่านคนหนึ่ง เขาระแวงระวังให้เป็นอย่างดี ในข้อนี้เราต้องให้อภัยเขาซะครับ ผมคิดว่าถึงชุมทางแคลปแฮมแล้วนะครับ ถ้าผมจำไม่ผิด อีกไม่ถึงสิบนาทีเราก็คงถึงวิกตอเรีย ถ้าท่านยินดีจะแวะสูบบุหรี่ในห้องรอละก็ ผมจะรู้สึกเป็นสุขที่จะแลกเปลี่ยนข้อสงสัยอย่างอื่นที่ท่านอาจสนใจไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดทีเดียวครับ”

